

EUGENIUS III

PAPA CLXVII

Anno aerae Christi comm. MCXLV.

auri annis singulis Romano Pontifici persolvatis. Nos itaque, qui, licet indigni, beati Petri loco residere conspiciamur, tam te quam filios tuos et successores vestros intra haeredes ipsius apostolorum principis, ipso adiuvante, suscipimus, ut eius benedictione et protectione, tam animarum quam corporum maneat perquam ab hostium visibilium et invisibilium expugnatione defensi, et ad coelestia regna pervenire, largiente Domino, valeatis.

Datum Laterani kalendis maii (1).

Datum die 1 maii.

(1) Libet hic subicere Alphonsi regis, quem in allatis Lucii literis ducis nomine tantummodo nuncupatum legimus, epistolam, qua regnum suum Romanae Ecclesiae tributarium constituit, et quam refert Baluzius loco cit.: Lucio secundo Alphonsus rex Portugallensis, claves regni coelorum B. Petro a Domino nostro Iesu Christo concessas esse recognoscens, ipsum patronum et advocatum apud Deum omnipotentem habere disposui, ut et in vita praesenti opem illius et consilium in meis opportunitatibus sentiam, et ad praemia felicitatis aeternae ipsius suffragantibus meritis valeam pervenire. Quocirca ego Alphonsus, Dei gratia Portugallensis rex, per manum domini G. diaconi cardinalis, Apostolicae Sedis legati, domino et patri meo Papae Innocentio hominum feci, et terram quoque meam beato Petro et sanctae Romanae Ecclesiae offero sub annuo censu quatuor unciarum auri, ea videlicet conditione et tenore, ut omnes, qui terram meam post decessum meum tenuerint, eundem censum annuatim beato Petro solvant; et ego, tamquam proprius miles beati Petri et Romani Pontificis, tam in me ipso, quam in terra mea, vel in iis etiam, quae ad dignitatem et honorem meae terrae, ac etiam defensionem et solatium Apostolicae Sedis habeam, et nullam potestatem alicuius ecclesiastici saecularisve domini, nisi tantum Apostolicae Sedis, vel a latere ipsius missi, umquam in terra mea recipiam, facta oblationis et fortitudinis charta, idus decembris aera MCLXXX. Ego supradictus Alphonsus Portugallensis rex hanc chartam fieri ipse, et libenti animo coram idoneis testibus propria manu confirmo. Ego Ioannes Bracharensis episcopus confirmo. Ego B. Conimbriensis episcopus confirmo. Ego Petrus Portugallensis episcopus confirmo.

Petrus Bernardus, natione Pisanus, monachus Cisterciensis, et abbas monasterii Ss. Vincentii et Anastasii ad Aquas Salvias, electus est Romanus Pontifex, et in Apostolica Sede collocatus die 27 februarii 1145, et Eugenius tertius nuncupatus, Arnaldistarum senatorum perversa fugiens consilia, consecratus est in monasterio Farfensi, in Sabinis posito, die 4 martii, qua Romae consecrari debebat. Sedit in pontificatu annos VIII, mens. IV, dies X, imperantibus, in Oriente Manuele Comneno, in Occidente vero Conrado III mox Friderico I, quem Aenobarbum vocant. Fecit ordinationes per mensem decembrem, in quibus diaconos decem, presbyteros undecim, et episcopos sexaginta unum creavit. Defunctus est apud Tibur (1) die octava iunii 1153, et inde per stratam publicam, et mediam urbem, atque in Vaticanum, cum totius cleri et populi romani frequentissima turba, maximo luctu, communique omnium immensa tristitia deportatus est, et in ipsa B. Petri ecclesia coram maiori altari tumulatus. Non vacavit sedes.

I.

Confirmatio privilegiorum a Conrado III aliisque regibus et imperatoribus Ultraiectinae Ecclesiae concessorum (2).

SUMMARIUM

Conradi regis ad Eugenium PP. supplicatio. — Tenor privilegii eiusdem regis; — Illud Eugenius PP. cum caeteris omnibus privilegiis confirmat; — Appositis solitis clausulis.

(1) Ut legit Baromus in veteri codice Bibliothecae Vaticanae. (2) Edidit Miraeus, Opera Diplomat., tom. I, pag. 332.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Decano, et Capitulo Ecclesiae Traiectensis, gratiam, gloriam et apostolicam benedictionem.

Conradi regis ad Eugenium PP. supplicatio.

Supplicatio charissimi in Christo filii Conradi III regis Romanorum illustris, nobis per dilectum filium Conradum ipsius fratrem, vestrae Ecclesiae praepositum, propter hoc ab eodem rege ad Romanam Curiam (1), continebat, ut privilegia, per Romanorum reges et imperatores antecessores suos Ecclesiae vestrae concessa, necnon privilegium ab ipso Ecclesiae vestrae praedictae concessum, auctoritate apostolica dignemur confirmare, cuius privilegii tenor talis est:

In nomine sanctae et individuae Trinitatis.
Conradus, divina favente clementia, rex Romanorum III.

Tenor privilegii eiusdem regis.

« Si Ecclesias Dei amplificamus, et earum iura regali auctoritate tuemur, et confirmamus, antecessorum nostrorum piorum regum vel imperatorum exempla imitamur; et hoc nobis ad regni nostri celsitudinem, et praecipue ad animae nostrae salutem profuturum non ambigimus. Ea propter tam futurorum quam praesentium Christi, nostrique fidelium regni; noverit industria, quod nobis apud Traiectum civitatem residentibus, et de pace ac de statu regni tractantibus, fidelis noster Hardbertus eiusdem loci venerabilis episcopus, Conradus frater noster praepositus, decanus, et capitulum maioris Ecclesiae dictae civitatis ad nostram praesentiam venerunt, nostrae celsitudini supplicantes, ut sicut antecessores nostri, pii Romani reges et imperatores ipsam Ecclesiam Traiectensem multis honoribus et privilegiis dotaverunt; sic nostra regalis excellentia, ipsorum vestigia imitando, dictae Ecclesiae aliquam honoris praerogativam concedere dignemur. Nos itaque considerantes, quod regalem decet excellentiam illos honorare debere praerogativa ampliori, quorum devotionem

(1) Adde *missum*.

continuis obsequiis experimur: attendentes etiam, nos et antecessores nostros reges et imperatores in dicta Ecclesia a fundatione eius inter canonicos primum locum obtinere, nostramque praebendam in eadem duos deservire sacerdotes, pro nostra salute, et regni tranquillitate ac pace Dominum exorantes, et dicti Hardberti venerabilis episcopi fidele servitium, ac dilectorum nobis decani et capituli grata obsequia, et devotionem frequentem, qua nostram regalem excellentiam, et dilectam coniugem nostram Gertrudim reginam, per aliquod tempus in ipsa civitate commorantem, plurimum honorarunt, et propter hoc volentes eandem Ecclesiam maiorem Traiectensem honoris praerogativa speciali sublimare, ob remedium animae nostrae, et animarum domini Henrici III, avi nostri (cuius viscera in ipsa Ecclesia pro pignore sunt sepulta) et Henrici IV avunculi nostri imperatoris, nec non interventu dilectae coniugis nostrae reginae praedictae, ac Conradi fratris nostri charissimi, eiusdem Ecclesiae praepositi, ius eligendi et instituendi episcopum in ipsa Ecclesia, quod ad reges Romanorum et imperatores pertinere dignoscitur, et ab antecessoribus nostris regibus et imperatoribus usque ad nostra tempora est devolutum et deductum, antedictis praeposito, decano, ac capitulo Ecclesiae Traiectensis, ac dilectis nostris praeposito, decano, et capitulo ecclesiae Sancti Bonifacii eiusdem loci, eidem maiori Ecclesiae ab earum fundatione speciali fraternitate, ut nobis innotuit, coniunctis, in donationem perpetuam regali magnificentia concedimus in donum, et damus potestatem nostram omnimodam, a nullo successorum nostrorum infringendam, ut cum episcopatum praedictum vacare contigerit, iidem praepositi, decani, et capitula maioris, et Sancti Salvatoris Traiectensis antedicti, et nulli alii, nisi Ecclesiarum suarum concanonici, episcopum alium eligendi plenariam habeant potestatem. Ut autem haec nostra donatio, donum, et

privilegium, regia magnificentia voluntarie ac liberaliter concessa, iisdem perpetua sint, et rata credantur ab omnibus, et inconvulsa omni deinceps tempore conserventur, hac in charta conscribi iussimus, manu propria, ut infra videtur, corroborantes, idoneos testes, qui praesentes aderant, subnotari fecimus: quorum nomina haec sunt:

Anselmus Navelburgensis episc.
 Albero Leodiensis episcopus.
 Wernerus Monasteriensis episc.
 Nicolaus Cameracensis episcopus.
 Udo Ossenburgensis episcopus.
 Walramus dux.
 Wilhelmus comes Palatinus.
 Henricus comes de Zutphene.
 Arnoldus comes de Clivo.
 Adolphus comes de Monte.
 Henricus comes de Gelre.
 Conradus praepositus Traiectensis.
 Emo praepositus S. Bonifacii.
 Conradus Tielensis praepositus.
 Lambertus S. Petri praepositus.
 Godefridus de Renen.
 Alardus de Megene.
 Otto praefectus Traiectensis.
 Egbertus de Amstelle.
 Bertoldus de Aldensecle.
 Iacobus de Satersole.

Signum domini Conradi Romanorum regis III.

« Ego Arnoldus cancellarius vice Henrici Moguntini archiepiscopi et archicancellarii recognovi, anno dominicae incarnationis millesimo centesimo quadragésimo quinto, indictione VIII, xv kalend. novembr., regnante Conrado Romanorum rege tertio, anno vero regni eius VIII.

« Data apud Traiectum, in Christo feliciter ».

Illud Eugenius PP. cum caeteris omnibus privilegiis confirmat.

Eapropter, nos pro nostrae Ecclesiae reverentia, et eiusdem regis supplicantis instantia inclinati, considerantes etiam ad Ecclesiam vestram dicti regis devotionem, qua ipsam regali magnificentia favorabiliter et excellenter honoravit, antedictum

privilegium, cuius tenor his nostris apostolicis literis de verbo ad verbum est insertus, et omnia privilegia per Romanos reges et imperatores Ecclesiae vestrae ad honorem Christi, et Ecclesiae exaltationem concessa, apostolica auctoritate confirmamus, inhibentes sub anathematis vinculo, ne imperialis, vel regalis, vel episcopalis, vel clericalis, vel laicalis persona aliqua, cuiuscumque status et conditionis existat, ipsam Ecclesiam Traiectensem, contra huiusmodi privilegium, et nostrae confirmationis tenorem, molestare, aut in eiusdem praeiudicium in praemissis quidquam in perpetuum audeat attentare; decernentes irritum et inane, si quid a quoquam in contrarium fuerit attentatum. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc nostrae confirmationis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, xv kalendas aprilis, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 18 martii anno Domini 1145, pontif. anno I.

II.

Elargitio privilegiorum monasterio S. Salvatoris Papien. diocesis ordinis Cassin. quod S. R. Ecclesiae subiectum tantummodo declaratur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub Sedis Apostolicae defensione suscipit Pontifex. — Bona eidem ab imperatrice Adelaide caeterisque fidelibus donata confirmat; — Quorum nonnulla enumerat; — Abbatis electionem ad monachos, ad Romanum Pontificem vero consecrationem spectare decernit. — Quae ordinarii propria sunt, a quocumque episcopo recipiendi facultatem

(1) Ex archiv. monasterii huius editit Margarinus, Bullar. Cassin., par. II, num. CLXVII.

Appositis ex-litis clausulis

tem elargitur. — Baptismatis sacramentum in ecclesiis monasterii ad id olim deputatis, conferendi facultatem impartitur. — Decimas honorum monasterii a quocumque exigi prohibet. — Caligarum, sandaliorum, chyrothecarum et mitrae usum abbati concedit: — Monasterium vero S. R. E. tantummodo subditum declarat. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Oberto abbati monasterii S. Salvatoris secus Papiam siti, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Ad hoc nobis a Deo pastoralis officii sic cura commissa est, ut quieti et utilitati omnium Ecclesiarum paterna debeamus sollicitudine providere; et ne pravorum hominum fatigentur molestiis, eas auctoritate nostrae sedis communit. Quapropter, in Christo dilecte filii Oberte abbas, tuis rationabilibus postulationibus assensum praebentes, monasterium Domini Salvatoris, cui Deo auctore praesides, cum omnibus ad ipsum pertinentibus ad exemplum praedecessorum nostrorum, felicitis memoriae Ioannis, Benedicti, Paschalis, Calixti, Honorii, Innocentii, et Lucii, Romanorum Pontificum, sub beati Petri tutela, et Apostolicae Sedis defensione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus: quod nimirum coenobium ab Adeleyda imperatrice Augusta, benignissima pietate renovatum, et eius liberalitate amplissimis possessionibus ditatum esse cognovimus; statuentes itaque, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impresentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, sive aliis iustis modis, Deo propitio poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: castrum Monticelli cum duabus capellis et omnibus suis pertinentiis, curtem Olonae cum capella S.

Monasterium sub Sedis Apostolicae defensione suscipit Pontifex.

Bona eidem ab imperatrice Adelaide, caeterisque fidelibus donata confirmat;

Quorum nonnulla enumerat;

Anastasio et omnibus sibi pertinentibus: curtem Baseregutiae cum baptismali Ecclesia in honorem sanctae Mariae constructa, et capella una cum omnibus sibi pertinentibus, curtem Frixinariae cum capella una et omnibus sibi pertinentibus, curtem Melariae cum plebe S. Michaelis, et ecclesia S. Stephani, et S. Materni, et omnibus sibi pertinentibus: curtis Herbariae medietatem: et plebem Sancti Faustini, cum omnibus ad ipsas medietates et plebem pertinentibus: Viridarium infra portam Sancti Ioannis, et prope Palatinam portam situm, cum duabus capellis, una in honore Sancti Laurentii, et altera in honore Sanctae Mariae constructis; curtem Garlaschi cum capella una Sanctae Mariae, cum honore et districtu per duo miliaria in circuito; in Maringo ecclesiam unam in honore S. Martini, et capellam unam in honorem Sanctae Mariae constructam, cum omnibus ad ipsas pertinentibus: cellam Sanctae Honoratae cum omnibus suis pertinentiis, medietatem curtis Corianae cum capella una in honore Sanctae Mariae constructa, et cum districtu totius praefatae Curiae: curtem Antellami cum omnibus sibi pertinentibus, curtem Armenariae cum capella una, et omnibus sibi pertinentibus. Sane, obeunte te, nunc abbate eiusdem monasterii, nullus ibi qualibet subreptionis astutia abbatem ibi eligere praesumat, nisi quem fratres communi consensu, vel pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam providerint eligendum; electus autem a Romano Pontifice consecretur. Chrisma, Oleum sanctum consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes monachorum seu canonicorum vestrorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a quo malueritis, suscipiatis episcopo, si quidem catholicus fuerit, et gratiam Sanctae Apostolicae Sedis habuerit. Porro in Ecclesiis eidem monasterio pertinentibus, scilicet in ecclesia Sancti Martini de Maringo, et in ecclesia

Abbas electionem ad monachos, ad Romanum Pontificem vero consecrationem spectare decernit.

Quae ordinarii propria sunt, a quocumque episcopo recipiendi facultatem elargitur.

Baptismatis sacramentum in ecclesia monasterii ad id olim deputatis, conferendi facultatem impartitur.

Decimas honorum monasterii a quocumque exigi prohibet;

Caligarum, sandaliorum, chyrothecarum, et mitrae usum abbatibus concedit.

Monasterium vero S. R. Ecclesiae tantummodo subditum declarat.

Solitar conclusiones.

Sancti Anastasii Olonae, et in ecclesia Sancti Salvatoris Monticelli, baptismum apostolica auctoritate concedimus, et in aliis ecclesiis, eidem monasterio pertinentibus, in quibus usque ad haec tempora constat esse celebratum. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus, aut sumptibus excolitis, vel de vestrorum animalium nutrimentis decimas nullus clericus, vel laicus a vobis exigere praesumat. Usus quoque caligarum, sandaliorum, chyrothecarum, et mitrae, sicut per praedecessorum nostrorum, authentica privilegia tibi tuisque successoribus concessum esse dignoscitur, et nos ex liberalitate Sedis Apostolicae concedimus, ad haec praesenti capitulo adiicientes, ut praefatum coenobium sub nullius Ecclesiae ditione permaneat, sed solum sanctae Apostolicae Sedi obnoxium existat. Decernimus ergo ut nulli episcopo, vel alicui omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integre conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Theodewinus Sanctae Rufinae episcopus ss.

Ego Conradus Sabinensis episcopus ss.

Ego Petrus Albanensis episcopus ss.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tit. S. Calixti ss.

Ego Guido presb. card. tit. S. Chrysogoni ss.

Ego Ubaldus presbyter card. tituli S. Crucis in Hierusalem ss.

Ego Villanus presb. card. tit. S. Stephani in Coelio monte ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis tit. Sanctorum Sergii et Bacchi ss.

Ego Otto diaconus cardinalis Sancti Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diaconus cardinalis tit. Ss. Cosmae et Damiani ss.

Ego Octavianus diaconus card. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Ioannes diaconus card. S. Mariae Novae ss.

Datum Viterbii per manum Roberti S. R. E. presbyteri card. et cancellarii, viii kal. maii, indictione viii, incarnationis dominicae anno **MCXLV**, pontificatus vero domni Eugenii III Papae anno 1.

Dat. die 24 aprilis anno Domini 1145, pontif. anno 1.

III.

Simile privilegium monasterio Sancti Petri Perusinae dioecesis eiusdem ordinis(1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona monasterio confirmat Pontifex; — Quorum nonnulla enumerat. — Chrisma, sacros Ordines, aliaque huiusmodi ab episcopo dioecesano per monachos suscipi iubet: — Abbatis autem electionem ad solos monachos spectare decernit; consecrationem vero ad Romanum Pontificem; — Missas ab episcopo celebrari, stationes ordinationesque in

(1) Ex archiv. monasterii huius edidit Margarinus, Bullar. Cassin., par. II, num. CLXVIII.

Eugenii PP.

et S. R. Ecol. cardinalium subscriptiones.

monasterio haberi absque abbatis consensu vetat. — Decimas ex bonis illius quacumque occasione exigi prohibet. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Bernardo abbati monasterii Sancti Petri, quod secus Perusinam civitatem situm est, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium.

Desiderium, quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, atque praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, Apostolicae Sedis privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem locus impraesentiarum iuste et legitime possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, vobis vestrisque successoribus firma et illibata permaneant, tam in ecclesiis, quam in cellis, curtibus, plebibus, monasteriis, fundis, atque casalibus; in quibus utique haec propriis nominibus duximus exprimenda: plebem Sancti Constantii, Sancti Rufini, Sancti Martini, et Sancti Ioannis: plebem Sancti Martyrii: ecclesiam Sancti Benedicti in Agellione cum suis pertinentiis, ecclesiam Sancti Iustini cum curte sua, ecclesiam Sancti Andreae et Sancti Angeli de Aliano cum suis pertinentiis, ecclesiam Sanctae Mariae in Petiniano et Sancti Clementis, curtem de Casale, curtem de Petroniauo, et quod vobis pertinet de curte et ecclesia Sancti Donati in Civitella: nec non terram Hugonis nepotis Bernonis de Monte Nigro. Apostolicae quoque Sedis tibi munimine confirmamus ecclesias Sanctorum Appollinaris, Blasii, et Montani cum suis per-

Bona monasterio confirmat Pontifex.

Quorum nonnulla enumerat.

tinentiis: salvo annuo censu Farfensis Ecclesiae. Quin etiam confirmamus massas tres, in comitatu Perusino positas, unam, quae vocatur Pusulo, alteram Filontio, et aliam quae nuncupatur Casalina, cum ecclesiis, casis, vineis, campis, ortis, montibus cultis et incultis, et omnibus suis pertinentiis, monasterium Sancti Angeli in comitatu Assisinate in loco, qui dicitur Limisano, cum cellis, capellis et omnibus sibi pertinentibus, ecclesiam S. Archangeli, sitam iuxta lacum Perusinum, monasterium Sancti Salvatoris in Potale, monasterium Sancti Petri in Poliano cum universis eorum pertinentiis, ecclesiam Sancti Silvestri in Murcelle, ecclesiam Sancti Donati, ius quod habetis in Agello, ecclesiam Sanctae Mariae in Podio cum suis pertinentiis, ecclesiam Sancti Pauli in Monticello, ecclesiam Sancti Petri de Petroniano cum curte sua, Hospitale quoque, quod ante portam Sancti Petri situm est, quemadmodum a praedecessore nostro fel. mem. Papa Lucio vobis restitutum est, salvo iure Dominici Sepulchri; castrum, quod vocatur Fracta filiorum Azonis. Sane Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium, seu basilicarum, ordinationes monachorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, et clericorum ad idem monasterium pertinentium, a dioecesano accipietis episcopo; si quidem catholicus fuerit, et si ea gratis ac sine pravitate voluerit exhibere; alioquin, liceat vobis catholicum, quem malueritis, adire antistitem, qui nimirum nostra fultus auctoritate, quae postulatis, indulgeat. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint, a Romano Pontifice consecrandum. Missas autem publicas in eodem monasterio per episcopum fieri, vel stationes, aut ordinationes aliquas celebrari, praeter abbatis

Chrisma, sacros Ordines, aliaque huiusmodi ab episcopo dioecesano per monachos suscipi iubet.

Abbas autem electionem ad solos monachos spectare decernit; consecrationem vero ad Romanum Pontificem.

Missas ab episcopo celebrari, stationes ordinationesque in monasterio haberi.

absque abbatis
consensu votat.

Decimas ex
bonis illius
quacumque oc-
casione exigi
prohibet.

Solita con-
clusiones.

Eugenii PP

S. R. Eccle-
siae cardina-
lium subscri-
ptiones.

ac fratrum voluntatem, omnimodo prohibemus; ne in servorum Dei recessibus occasio popularibus praebetur ulla conventibus. Nec ulli episcopo facultas sit, praeter Romani Pontificis conniventiam, idem coenobium aut eius cellas gravare, interdicere, vel excommunicare, seu exactiones novas imponere; nec saecularium procerum cuiquam liceat, fodrum, vel aliud servitium ab eodem monasterio, aut eius pertinentiis extorquere: salvo nimirum iure ac dominio sanctae Romanae Ecclesiae. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, seu iniuste datas suis usibus vendicare, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic bonae actionis fructum percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Theodewinus Sanctae Rufinae episcopus ss.

Ego Conradus Sabinensis episcopus ss.

Ego Gregorius presb. card. tituli S. Calixti ss.

Ego Guido presb. card. tit. S. Chrysogoni ss.

Ego Rainerius presb. cardinalis tituli S. Priscae ss.

Ego Guido presb. card. tit. S. Laurentii in Damaso ss.

Ego Nicolaus presb. card. tituli Sancti Cyriaci ss.

Ego Manfredus presb. card. tituli S. Sabinae ss.

Ego Iulius presb. card. tit. S. Marcelli ss.

Ego Greg. diac. card. tit. Ss. Sergii et Bacchi ss.

Datum Viterbii per manum Roberti sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis et cancellarii, vii kal. maii, indictione viii, incarnationis dominicae anno MCXLV, pontificatus domni Eugenii III PP. anno i.

Dat. die 25 aprilis anno Domini 1145,
pontif. anno i.

IV.

Confirmatio donationum, a Germaniae proceribus, episcopis caeterisque factarum monasterio Schyrensi in Bavaria, cui nonnulla conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur: — Bona omnia ac donationes eidem confirmantur: — Sacri Ordines, aliaque huius generis sacra mysteria ab episcopo recipienda. — Abbas per monachos eligendus; — Sepulturam in hac ecclesia fore cuiquam liberam; — Advocatus quoque per monachos eligendus, sub conditione, quod huiusmodi munus non cedat in ius haereditarium. — Census annuus Sedi Apostolicae persolvendus. — Solitae conclusiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Ulrico abbati monast. S. Mariae Schyren, quod in episcopatu Frisingensi situm est, eiusque fratribus tam praesentibus, quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Religiosis desideriis dignum est facilem praebere consensum, ut fidelis devotio

(1) Ex Hundt Hist. Salisburg., tom. iii.

Exordium.

Monasterium
sub protectione
Sedis Aposto-
licae suscipitur:

Bona omnia ac
donationes ei-
dem confirman-
tur:

Sacri Ordines,
aliaque huius
generis sacra
mysteria ab
episcopo reci-
pienda

Abbas per mo-
nachos eligen-
dus;

celerem sortiatur effectum. Huius rei gratia, dilecti in Domino filii, praedecessorum nostrorum felicitis memoriae Paschalis et Calixti Romanorum Pontificum vestigiis inhaerentes, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et Beatae Dei Genetricis semperque Virginis Mariae ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti patrocinio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste atque canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum, liberalitate principum, oblatione fidelium, sive aliis iustis modis poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Locum Vispachave et Usinhoven, in quibus prius habitastis, sicut per praefatos praedecessores nostros confirmata sunt; quaecumque etiam in parochiis et in decimis ab episcopis vobis concessa sunt; et quidquid Otto Palatinus comes, eiusdem loci fundator, consentiente nobili foemina Petrisa comitissa, et aliis quinque comitibus; et quicquid Haziga cum filiis suis Ekkhardo, Bernhardo et Ottone comitibus, seu etiam illustris recordationis comes Perictholdus, comes etiam Chunradus, et frater eius Otto, Bernhard, et Ekkenhaudus, alique fideles Christi pro suarum animarum salute congregationi vestrae de suo iure obtulisse noscuntur, per praesentis scripti paginam vobis in perpetuum confirmamus. Chrisma, Oleum sacrum, consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationes monachorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a dioecetano accipietis episcopo, si sine pravitate exhibere voluerit; alioquin, liceat vobis catholicum, quem malueritis, adire antistitem, et ab eo consecrationum sacramenta suscipere, qui Apostolicae Sedis fultus auctoritate, quae postulantur, indulgeat. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet

surreptionis astutia seu violentia praepo- natur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, vel de suo, vel de alieno, si oportuerit, collegio secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint. Porro sepulturam loci vestri omnino liberam esse sancimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat. Sane advocatum vobis secundum vestrum arbitrium, aliorumque religiosorum, et sani consilii virorum, quem potissimum elegeritis, concedimus, qui timoris amorisque Dei respectu vestrae voluntati benigne provideat; ipse tamen si molestus vobis extiterit, nostra auctoritate liceat vobis alium idoneum constituere. Porro nec ipsi, nec aliis facultas sit, advocatiam loci vestri sibi quasi haereditariam vendicare vel vobis retinentibus possidere. Ad iudicium autem huius a Sede Apostolica perceptae protectionis, bizantium aureum nobis nostrisque successoribus annis singulis persolvetis. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, si secundo tertiove commonita fuerit, et non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus

Sepulturam in
hac Ecclesia fo-
re cuiquam li-
beram;

Advocatus
quoque per mo-
nachos eligen-
dus, sub con-
ditione, quod
huiusmodi mu-
nus non cedat
in ius haeredita-
riam.

Census annuus
Sedi Apostoli-
cae persolvendus.

Solitae con-
clusiones.

et hic bonae actionis fructum percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Data Viterbii per manum Roberti S. Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis et cancellarii, 11 kalend. maii, indict. VIII, incarnationis dominicae anno MCXLV, pontificatus vero domni Eugenii III PP. anno I.

Dat. die 30 aprilis anno Domini 1145, pontif. anno I.

V.

Privilegium confirmationis bonorum omnium S. Veronensis Ecclesiae (1).

Huiusce episcopi canonicis bona pariter omnia confirmarunt Leo IX, Gregorius VII, Clemens II, quorum diplomata suis locis retulimus.

SUMMARIUM

Exordium (ut in caeteris diplomatibus). — Ecclesiam ipsam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Eiusque bona omnia confirmans nonnulla enumerat. — Decretum immunitatis ab omni molestia, vi etc. — Sub solitis poenis et clausulis (prout in reliquis). — Eugenii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Theobaldo Veronensi episcopo, eiusque successoribus canonice promovendis, in perpetuum.

Piae postulationis etc. Eapropter, venerabilis frater in Christo Theobalde episcopo, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et B. Dei Genetricis semper Virginis Mariae Veronensem Ecclesiam, cui Deo auctore praesse dignosceris, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communitus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, quae impraesentialiter iuste et canonice possides, aut in futurum rationabilibus modis, Deo

(1) Ex Tabulario Ecclesiae huius edidit Ughell., Ital. Sac., tom. v.

propitio, poteris adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: monasterium Sancti Zenonis, monasterium Sanctorum Firmi et Rustici, monasterium S. Nazarii cum omnibus eorum pertinentiis, ecclesias ipsius civitatis, arcem Malsissini cum omni dominio et districtu et omnibus pertinentiis suis, plebem eiusdem arcis cum omnibus capellis suis, ius nostrum in castro, quod dicitur Tutis, castrum Garde cum cunctis appendiciis suis, plebem eiusdem loci cum omnibus suis capellis, plebem de Caprino cum suis capellis et decimis, et plebem de Cisano cum capellis et decimis, et plebem Gazizio cum capellis et decimis, plebem de Teneri cum capellis et decimis, plebem de Pavenguli cum capellis et decimis et castello, monasterium Vemagazano cum capellis et decimis, plebem eiusdem loci cum decimis et capellis suis, curtem de Lenzani cum castro et omnibus pertinentiis suis, Rivottellam cum capellis et decimis, plebem Sitinii cum capellis et decimis, monasterium S. Vigilii, plebem Puzolengi cum capellis et decimis, plebem Sancti Zenonis Zodeldisco cum ecclesia S. Michaelis sita iuxta Tartarum, cum decimis, ecclesiam Sancti Nazarii cum decimis et curte, ecclesiam Sancti Ambrosii de Casali-Alto cum pertinentiis suis, plebem de Valegio cum capellis et decimis, monasterium Sanctae Mariae iuxta mensam quantum ad ius spectat parochiale, plebem de Ponto cum capellis et decimis et curte, plebem S. Andreae cum capellis et decimis et curte, plebem de Pischeria cum capellis et decimis et curte, piscationibus et dimidio, plebem Cartholengi cum capellis et decimis, plebem de Palazolo cum decimis, plebem Summae Campacae cum capellis et decimis, plebem de Gregia cum capellis et decimis et curte, plebem de Vico Attici cum capellis et decimis, plebem de Trinzolo cum capellis et decimis, plebem de Bonefisio

Eiusque bona omnia confirmans, nonnulla enumerat.

cum capellis et decimis, plebem de Castellari, plebem de Moratica cum capellis et decimis, ecclesiam Sancti Petri in monasterio cum decimis, plebem S. Prosdocimi cum capellis et decimis et curte usque ad veterem alveum Tartari, ecclesiam Gratii cum decimis, ecclesiam Curtis Regiae cum decimis et curte, ius parochiale in plebe de Nogaria (sicut per concordiam inter te et Nonantulum abbatem in praesentia nostra, factum determinante, statutum est, et de scripto nostro firmatum) cum decimis, quas canonice possides in eadem villa de Nogaria, et in altera villa, quae dicitur Aspum; ecclesiam Casalavoni, ecclesiam Salezole, ecclesiam Ravanuance cum decimis, ecclesiam Vanferrarii cum decimis, plebem Ceredi cum capellis et decimis et familia, et quicquid aliud ibidem iuste possides, plebem Leniacis cum capellis et decimis et curte et cunctis pertinentiis suis, plebem Portaerem cum capellis et decimis et curte et cum pertinentiis suis, curtem Baasi cum capellis et decimis; plebem S. Zenonis cum capellis et decimis et curte, plebem Englarii cum capella et decimis, et quicquid aliud ibidem iuste possides, curtem Bonamdigni cum ecclesiis et decimis, ecclesiam Lasiae cum decimis, curtem Rupaclarae cum plebe et capellis, decimis, familiis caeterisque suis pertinentiis, plebem Cortiliani cum decimis, plebem Boboloni cum decimis et curte, plebem Tumbae cum capellis et decimis et curte caeterisque suis pertinentiis, villam Casanovae cum omni districtu et castello veteri, plebem de Roncho cum capellis et decimis, plebem insulae Porcharitiae cum capellis, decimis et curte, plebem de Opedani cum capellis et decimis, curtem Scardevariae cum ecclesiis et decimis, plebem Geberti cum capellis et decimis, plebem Azanensis cum capellis et decimis, ecclesias de Porcilli cum capellis et decimis, plebem de Suardio cum capellis et decimis, et quicquid ibidem iuste possides, curtem Galderii

cum ecclesiis et decimis et familiis, et quicquid iuris habet in Moce quod vocatur Sarmatae, et in sylvis sitis iuxta Montem Fortem, et in Fustalino cum cunctis pertinentiis eiusdem curtis, plebem Coloninae cum capellis et decimis et familiis et dimidia curte, plebem Illati cum capellis et decimis et dimidia curte, curtem Calavenae cum plebe et capellis et decimis et familiis et suis pertinentiis, monasterium S. Petri de Calavena, plebem de Mezano cum capellis et decimis et castello et familiis, dimidiam curtem Lavanii cum ecclesiis et decimis, curtem Montis-Aurei cum plebe et capellis et decimis et omnibus suis pertinentiis, plebem de Cretiana cum capellis et decimis et familiis, curtem Alzenagi, et dimidiam partem Azagi, plebem Albatiani cum decimis et capellis in districto Curiae, et familiis, plebem S. Floriani cum capellis et decimis et familiis, plebem de Higratio cum capellis et decimis et familiis et dimidia parte curtis, plebem S. Georgii cum capellis et decimis et familiis et dimidia curte. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum, etc.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episc.

Ego Theodewinus S. Rufinae episc. ss.

Ego G. presb. card. tit. S. Calixti ss.

Ego Guido presb. card. tit. S. Chrysogoni subscripsi.

Ego Raynerius presbyter card. tituli S. Priscae subscripsi.

Ego Thomas presb. cardinalis tit. Vestinae subscripsi.

Ego Manfredus presb. cardinalis tituli S. Sabinae ss.

Revocata concordia inter Veronensis Ecclesiae episcopum et abbatem Nonantulanum.

Decretum immunitatis ab omni molestia, vi etc.

Sub solitis poenis et clausulis prout in reliquis

Eugenii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones

Exordium (ut in caeteris diplomatibus)

Ecclesiam ipsam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sanctorum Sergii et Bacehi ss.

Ego Villanus presb. card. tit. S. Stephani in Caelio monte ss.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diacon. card. Sanctorum Cosmae et Damiani ss.

Ego Petrus diac. card. S. Mariae in Porticu ss.

Ego Rodolphus diac. card. S. Luciae in Septa Solis subsc.

Ego Gregorius diac. card. S. Angeli ss.

Ego Iacintus diac. card. S. Mariae in Cosmedin ss.

Ego Bernardus diac. card. sanctae Romanae Ecclesiae ss.

Ego Petrus diac. card. S. Mariae in Via Lata ss.

Ego Cinthius diac. card. sanctae Romanae Ecclesiae ss.

Datum Viterbii per manum Roberti S. R. E. presb. card. et cancellarii, xvi kal. iun., indict. viii, incarnationis dominicae an. mxcxlv, pontif. vero D. Eugenii III PP. anno i (1).

Dat. die 17 maii anno Domini 1145, pontif. anno i.

VI.

Samsonem Remensem archiepiscopum obiurgat quod Francorum regem, contra ius archiepiscopi Bituricensis, in Bituricensi civitate coronare praesumpserit, ipsique propterea usum pallii interdicit (2).

SUMMARIUM

Quae perpetravit Samso contra Bituricensem Ecclesiam et archiep. narrat; etiam cum

(1) Non unam aut alteram dedit Eugenius epistolam ad vindicanda Veronensis Ecclesiae iura, et quietem in eiusdem Ecclesiae Capitulum inducendam, ut videre est apud laudatum Ughellium. Nos unum hoc selegimus diploma, quod naturae collectionis nostrae magis convenit. Ex eo patet, quantae dignitatis haec Ecclesia tunc temporis fuerit, et quam sedulo eius honorum integritati consuluerit Eugenius. (2) Ex Concil., tom. xii, col. 1618.

contemptu Sedis Apostolicae. — Graviter obiurgat. — Eugenii PP. longanimitas. — Pallii usus Samsoni interdicitur; — Et dies dicta.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Samsoni Remensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Quantum sancta Romana Ecclesia, nostrisque praedecessores felicitis recordationis, videlicet Innocentius, Coelestinus et Lucius pro pace Bituricensis Ecclesiae, et venerabilis fratris nostri Petri eiusdem Ecclesiae archiepiscopi laboraverunt, universus fere mundus cognovit, et prudentiam tuam latere non debuit. Nunc autem cum per Dei gratiam, et eorundem praedecessorum nostrorum studium ad portum quietis venisset; tu qui eidem fratri tuo congratulari debueras, versa vice in ipsius iniuriam et perturbationem usu temerario prorupisti, et carissimum filium nostrum Ludovicum illustrem Francorum regem coronare in Bituricensi civitate contra appellationem ad Sedem Apostolicam praesumpsisti. Quod nec tu, nec aliquis praedecessorum tuorum fecisse dignoscitur: sed Bituricenses archiepiscopi, Leodegarius videlicet, Vulgrinus, et Albericus bonae memoriae usque ad haec tempora quiete et pacifice obtinuisse noscuntur. Nec profuit eidem archiepiscopo illud ultimum miserorum refugium, Sedis Apostolicae videlicet appellatio, nec hoc etiam quod S. R. E. matrem suam, et nostram praesentiam devotione debita visitaverit, et eam die nostro conspectui assistebat, immo ad maiorem beati Petri, et nostrum contemptum Bituricensem Ecclesiam a divinis officiis interdictam, cum Gosseno Suessionensi episcopo, et aliis Ecclesiae tuae suffraganeis, abbatibus quoque, et multis aliis tuae provinciae ausu sacrilego invasisti, et divina ibidem officia celebrare, et oblationes asportare temere praesumpsisti. Statuto etiam appellationis termino, nec ipse venisti, nec sufficientes responsales, qui pro te responderet, ad nostram praesen-

Quae perpetravit Samso contra Bituricensem Ecclesiam et archiepiscopum narrat; etiam cum contemptu Sedis Apostolicae

Graviter obiurgat.

tiam destinasti. In quo quantum offenderis, quantumque matris tuae S. R. E. dignitati derogaveris, si sollicita consideratione pensasses, nequaquam in tantam audaciam prorupisses. Quanto etiam a matre tua S. R. E. ampliorem consecutus es dignitatem, tanto maiorem ei honorem et reverentiam te decuit exhibere: nec hoc etiam reticendum duximus, quod idem frater noster Petrus archiepiscopus a praedecessore nostro felicitis memoriae Papa Innocentio ad sacros ordines in Romana Ecclesia promotus est, et ab ipso ad Bituricensis regimen Ecclesiae destinatus. Unde scire te volumus, quia ipsius et commissae sibi a Domino Ecclesiae iniurias non alienas, sed propria, et tamquam nobis ipsis illatas deputamus. Quamvis itaque pro tanto excessu, et tam manifesto contemptu graviores in te, et complices tuos ex rigore iustitiae possemus protulisse sententiam: ex mansuetudine tamen Sedis Apostolicae debitam sententiam duximus differendam. Verumtamen ne tantum excessum dissimulare, et quasi silentio praeterire videamus: communicato fratrum nostrorum consilio, usum pallii tibi interdiximus per apostolica tibi scripta mandantes, atque praecipientes quatenus infra dies quadraginta postquam praesentia scripta susceperis, easdem oblationes, et praecipue eosdem cereos, quos in eadem Ecclesia recepisti, per idoneas et honestas personas ad Ecclesiam Bituricensem, cum integritate remittas, et super ipsum altare manifeste, sicut manifesta fuit iniuria, restitui facias, de tanto vero beati Petri, et nostro contemptu, cum complicibus suis, videlicet G. Suessionensi, et A. Atrebatensi, O Balvacensi, T. Ambianensi, S. Silvanectensi, S. Ortomeusi, et G. Bataunensi, episcopis, Bartholomaeo Laudensi thesaurario, et Bessone Remensi, qui tibi in tanta praesumptione astiterunt, proximis beati Mar-

Eugenii PP. longanimitas.

Pallii usus Samsoni interdicitur.

Et dies dicta.

tini octavis responsurus et satisfactorus apostolico te conspectui repraesentares.

Datum Lutrii septimo kal. aprilis (1).

Dat. die 25 martii anno Domini 1145, pontif. anno ii.

VII.

Confirmatio, sive renovatio, et nova concessio privilegiorum monasterio S. Iohannis evangelistae Parmen. dioecesis ordinis Casinensis (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Praedecessorum Pontificum more monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex. — Bona omnia eidem confirmat. — Decimas ab episcopis Parmens. ei concessas ratas habet; — Quae a sexaginta annis a monachis solutae non sunt, — Caeterasque de eorum laboribus provenientes a quoquam exigi prohibet. — Ad monasterium confugientes recipiendi, sepulturam petentibus concedendi, ordinationes vero a quolibet episcopo suscipiendi, praebet facultatem. — Abbatem ex ipso monasterio eligendum constituit; — In ecclesias monasterio pertinentes clericos sine abbatis consensu introumitti, ipsasque ecclesias consecrari, vel ullo modo interdici, prohibet. — Appellationem ad Sedem Apostolicam a quibuscumque molestiis concedit. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Guidoni abbati monasterii S. Iohannis, quod in Parmensi urbe situm est, eiusque successoribus regulariter promovendis, in perpetuum.

Quoniam siue verae cultu religionis nec caritatis unitas potest subsistere, nec

(1) De epistolae huius autoritate accipe quae referunt Sammarthani, *Gall. Christian., edit. Parisiis 1720, tom. ii, col. 53.* Eugenius papa scripsit ad Samsonem Remorum archiepiscopum, vehementer eum redarguens, quod ausus esset in Ecclesia Bituricensi Ludovicum regem coronare, absente Petro, qui tum erat Romae. Qua propter ei eiusque provinciae episcopis diem dicit, ad quem debeant sibi adesse hac de re responsuri.

(2) Ex archiv. monasterii huius edidit Margarinus, *Bullar. Cassin., par. ii, num. clxix.*

Exordium

Deo gratum exhiberi servitium, expedit apostolicae auctoritati, religiosas personas diligere, et loca, in quibus divinis vacant officiis, Sedis Apostolicae munimine confovere. Ideo, dilecte in Domino fili Guido abbas, tuis rationabilibus postulationibus clementer annuimus, et praedecessoris nostri, felicitis memoriae Paschalis Papae vestigiis inhaerentes, ecclesiam Sancti Iohannis, cuius regimini es deputatus, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti pagina communimus; statuente, ut quascumque possessiones, quaecumque bona praefatum monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permanent; in quibus haec propriis nominibus duximus exprimenda: in eodem episcopatu Parmensi ecclesiam S. Stephani, quae est in Burgo, ecclesiam S. Michaelis de Arcu, ecclesiam S. Stephani de Torano, ecclesiam S. Laurentii de Casella cum curte, ecclesiam S. Iacobi de Casa Dei cum curte, ecclesiam S. Savini cum curte, ecclesiam S. Laurentii de Ramuscello, castrum Ramuscelli cum ecclesia, castrum S. Vitalis cum ecclesia et curte, ecclesiam S. Iohannis de Petriguano, ecclesiam S. Silvestri de Gambaletico, ecclesiam de Gainaco, ecclesiam S. Silvestri de Insula, ecclesiam S. Salvatoris de Sanguineo cum castro et curte, duas partes curtis Saccae, et quod in ecclesia eiusdem loci habetur, ecclesiam Sanctae Iustinae, ecclesiam Sancti Prosperi et Sancti Anastasii, quae sunt in eadem civitate, ecclesiam S. Iacobi, quae est in capite pontis, ecclesiam S. Petri de Burgo S. Domnini, ecclesiam de Proviuciano, ecclesiam S. Matthaei de Callio, ecclesiam S. Melani cum medietate Burgi et quatuor domibus, ecclesiam de Paterno cum castro et curte, ecclesiam Sancti Michaelis de Filino, et quicquid habetis in ecclesia S.

Georgii de Pratis, ecclesiam S. Luciae de Covagnano: in episcopatu vero Cremonensi ecclesiam S. Iustini de Delmona cum omnibus pertinentiis suis: in Regiensi episcopatu ecclesiam S. Michaelis de Fossa: in Lunensi episcopatu ecclesiam S. Iohannis, et ecclesiam de Cavallana: in episcopatu Pistoriensi monasterium S. Bartholomaei cum ecclesia S. Mariae, quae est extra portam, quae dicitur Lucensis, et ecclesia S. Georgii ultra fluvium Simbrone, et ecclesia S. Romani, et ecclesia S. Benedicti de Masiano, cum curtibus et omnibus pertinentiis eorum, et ecclesia de Capitiana cum curtibus et pertinentiis suis, et ecclesia S. Bartholomaei de Trivallo, cum curte et omnibus pertinentiis suis, et ecclesia S. Domnini de Smapolis cum curte et omnibus pertinentiis suis, ecclesia S. Angeli in valle Nebulae cum omnibus earum pertinentiis, et ecclesia S. Martini de Madia; decimas quoque Parmensium episcoporum, monasterio vestro concessas, vobis nihilominus confirmamus. De illis etiam terris, quae vestri monasterii iuris sunt, ubicumque sunt, et quae noviter coluntur, et olim a sexaginta vel quinquaginta seu quadraginta annis, et infra, cultae non fuerint, nemo decimas de fructibus earum adversum vos petere audeat. Sane de laboribus, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, seu de nutrimentis vestrorum animalium decimas exigi prohibemus. Quaecumque vero libera persona ad vos venire, et religionis habitum suscipere voluerit, licentiam ei concedimus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut quicumque illic sepeliri decreverint, nisi forte excommunicati fuerint, eorum devotioni, et extremae voluntati nullus obsistat. De monachis clericisque tuis, tibi licentiam, tuisque successoribus, et prioribus monasteriorum tuorum, damus super eos ad ordinandum, a quocumque episcopo volueris, manus imponi; ita tamen, ut catholicus sit. Om-

Decimas ab episcopis Parmens. et concessas ratas habet;

Quae a sexaginta annis a monachis solutae non sunt;

Caeterasque de eorum laboribus provenientes a quoquam exigi prohibet.

Ad monasterium confugiens recipiendi, sepulturam potentibus concedendi, ordinationes vero a quolibet episcopo suscipiendi, praebet facultatem.

Abbatem ex ipso monasterio eligendum constituit;

In ecclesiis monasterio pertinentes, clericos sine abbatis consensu intramittere vel extrahere, absque tua voluntate, et eorum priorum, qui per diversa loca consistunt. Item nullus episcopus audeat consecrare aliquam ecclesiam, quae iuris vestri monasterii esse decernitur, sine licentia et invitatione abbatum monasterii Sancti Iohannis, et priorum, qui per diversa constituti fuerint. Universis autem interdiximus, ut vestris capellis, ubicumque sint, officium interdicere nullatenus praesumant; et sepulturam eis, qui ibi sepeliri voluerint, non contradicant. Cunctis etiam episcopis, subiectisque sibi personis, omnino interdiximus, honorem, et quaecumque bona vestri iuris minuere, ubicumque cognoscuntur esse. Et si quis ad haec nititur, et in hac pertinacia manere cognoscitur, licentiam ad Apostolicam Sedem tibi tuisque prioribus appellandi fiducialiter damus. Decernimus ergo, ut nulli hominum, clericorum, sive laicorum, liceat idem monasterium S. Iohannis Parmensis, nec ullum monasteriorum, quae sub eo consistunt, temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis fatigationibus vexare vel fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio

Appellationem ad Sedem Apostolicam a quibuscumque molestis concedit.

Solita conclusiones.

nibusque prohibemus ex abbatem in ipso monasterio eligere, extraneis monasteriis (1), nisi communicato consilio, et assensu melioris et maioris partis fratrum monasterii S. Iohannis. Nullus etiam episcopus, vel plebanus in tuis ecclesiis, ubicumque sint, audeat aliquem clericum intramittere vel extrahere, absque tua voluntate, et eorum priorum, qui per diversa loca consistunt. Item nullus episcopus audeat consecrare aliquam ecclesiam, quae iuris vestri monasterii esse decernitur, sine licentia et invitatione abbatum monasterii Sancti Iohannis, et priorum, qui per diversa constituti fuerint. Universis autem interdiximus, ut vestris capellis, ubicumque sint, officium interdicere nullatenus praesumant; et sepulturam eis, qui ibi sepeliri voluerint, non contradicant. Cunctis etiam episcopis, subiectisque sibi personis, omnino interdiximus, honorem, et quaecumque bona vestri iuris minuere, ubicumque cognoscuntur esse. Et si quis ad haec nititur, et in hac pertinacia manere cognoscitur, licentiam ad Apostolicam Sedem tibi tuisque prioribus appellandi fiducialiter damus. Decernimus ergo, ut nulli hominum, clericorum, sive laicorum, liceat idem monasterium S. Iohannis Parmensis, nec ullum monasteriorum, quae sub eo consistunt, temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis fatigationibus vexare vel fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio

(1) Forte ita ordinandum: — Omnibusque prohibemus abbatem in ipso monasterio eligere ex extraneis monasteriis. (R. T.)

Bull. Rom. Vol. II. 66

existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episc.

Ego Conradus Sabinensis episc. ss.

Ego Ubaldus presb. card. Sanctorum Iohannis et Pauli ss.

Ego Nicolaus presb. card. S. Cyriaci ss.

Ego Otto diac. card. Sancti Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diac. card. Sanctorum Cosmae et Damiani ss.

Ego Iacintus diac. card. Sanctae Mariae in Cosmedin ss.

Ego Iordanus sanctae Romanae Ecclesiae diac. card. ss.

Datum Viterbii per manum Roberti sanctae Romanae Ecclesiae presb. card. et cancell., ii kalendas novembris, indictione VIII, incarnationis dominicae anno MCLV, pontificatus vero domini Eugenii III Papae anno I.

Dat. die 31 octobris anno Domini 1145, pontif. anno I.

VIII.

Indictio belli et cruciatae contra paganos pro defensione Terrae Sanctae Hierusalem cum indulgentiarum et privilegiorum concessione pro cruce signatis.

SUMMARIUM

Pontifices multum laborarunt pro liberatione Orientalis Ecclesiae. — Urbanus II, magno promotus exercitu, Hierusalem et alias civitates expugnavit, Francorum praesertim fretus auxilio; — Sed postea eorum aliquas pagani occuparunt; — Quod christianorum maximo cessit detrimento; — Proinde Francorum principum opem exposcit. — Indulgentiam ab Urbano PP. conces-

Praedecessorum Pontificum more monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Bona omnia eidem confirmat.

Eugenii PP.

et S. R. Ecol cardinalium subscriptiones.

sam elargitur hoc opus perficientibus; — Eorum filios et uxores, ac bona sub protectione Sedis Apostolicae recipit. — Litibus post acceptam Crucem vexari prohibet. — Luxum et lasciviam vetat. — Feudalia bona certo modo pignurare permittit.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, charissime filio Ludovico illustri et glorioso Francorum regi, et dilectis filiis principibus, et universis Dei fidelibus per Galliam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Pontifices multum laborant pro liberatione Orientalis Ecclesiae.

Urbanus II, magno promotus exercitu, Hierusalem et alias civitates expugnavit, Francorum praesertim (velut auxilio;

Sed postea eorum aliquas pagani occupaverunt.

Quantum praedecessores nostri Romani Pontifices pro liberatione Orientalis Ecclesiae laboraverunt, antiquorum relatione didicimus, et in gestis eorum scriptum reperimus. Praedecessor etenim noster felicis memoriae Papa Urbanus, tamquam tuba intonuit, et ad ipsius deliberationem sanctae Romanae Ecclesiae filios de diversis mundi partibus sollicitare curavit. Ad ipsius siquidem vocem Ultramontani, et praecipue Francorum regni fortissimi et strenui bellatores, et illi etiam de Italia, charitatis ardore succensi, convenerunt; et maximo congregato exercitu, non sine magna proprii sanguinis effusione, divino eos auxilio comitante, civitatem illam, in qua Salvator noster pro nobis pati voluit, et gloriosum ipsius sepulchrum, passionis suae nobis memoriale, dimisit, et quamplures alias, quas prolixitatem vitantes memorare supersedimus, a paganorum spurcitia liberarunt. Quae per gratiam Dei, et Patrum vestrorum studium, qui per intervalla temporum eas defendere, et christianum nomen in partibus illis dilatare pro viribus studuerunt, usque ad nostra tempora a christianis detentae sunt, et aliae urbes infidelium ab ipsis viriliter expugnatae. Nunc autem nostris, et ipsius populi peccatis exigentibus, quod sine magno dolore et gemitu proferre non possumus, Edissa civitas, quae nostra lingua Rohais dicitur, quae etiam, ut fertur, cum quondam in Oriente tota terra a paganis detineretur, ipsa sola sub christianorum potestate Domino serviebat, ab inimicis

crucis Christi capta est, et multa christianorum castella ad ipsis occupata, ipsius quoque civitatis archiepiscopus cum clericis suis, et multi alii christiani ibidem interfecti sunt, et sanctorum reliquiae in infidelium conculcatione datae sunt et dispersae. In quo quantum Ecclesiae Dei, et totae christianitati periculum imminet, et nos cognoscimus, et prudentiam vestram latere non credimus. Maximum namque nobilitatis et probitatis indicium fore cognoscitur, si ea, quae patrum strenuitas acquisivit, a vobis filiis strenue defendantur. Verumtamen si, quod absit, secus contingerit, patrum fortitudo in filiis imminuta probatur. Universitatem itaque vestram in Domino commoneamus, rogamus, atque praecipimus, et in peccatorum remissionem iniungimus, ut, qui Dei sunt, et maxime potentiores et nobiles, viriliter accingantur, et infidelium multitudini, quae se tempus victoriae super nos adeptam laetatur, sic occurrere, et Ecclesiam Orientalem tanta patrum vestrorum, ut praediximus, sanguinis effusione ab eorum tyrannide liberatam, ita defendere, et multa captivorum millia confratrum nostrorum de ipsorum manibus eripere studeatis, ut christiani nominis dignitas vestro tempore augeatur, et vestra fortitudo, quae per universum mundum laudatur, integra et illibata servetur. Sit vobis etiam in exemplum bonus ille Matathias, qui pro paternis legibus conservandis seipsum cum filiis et parentibus suis morti exponere, et quicquid in mundo possidebat, relinquere nullatenus dubitavit, atque tandem, divino cooperante auxilio, per multos tamen labores tam ipse quam sua progenies de inimicis viriliter triumphavit. Nos autem vestrorum quieti, et eiusdem Ecclesiae destitutioni paterna sollicitudine providentes, illis, qui tam sanctum tamque pernecessarium opus et laborem devotionis intuitu suscipere et perficere decreverint, illam peccatorum remissionem, quam praefatus praedecessor noster Papa Urbanus instituit, auctoritate

Quod christianorum maximo cessit detrimento;

Proinde Francorum principum opera exposit.

Indulgentiam ab Urbano PP. concessam elargitur hoc opus perficientibus;

Eorum filios et uxores, ac bona sub protectione Sedis Apostolicae recipit.

Litibus post acceptam crucem vexari prohibet.

Luxum et lasciviam vetat.

Feudalia bona certo modo pignurare permittit.

nobis a Deo concessa concedimus et confirmamus; atque uxores, et filios eorum, bona quoque et possessiones sub sanctae Ecclesiae, nostra etiam, et archiepiscoporum, episcoporum, et aliorum praelatorum Ecclesiae Dei protectione manere decernimus. Auctoritate etiam apostolica prohibemus, ut de omnibus, quae cum crucem acceperint, quiete possederint, nulla deinceps quaestio moveatur, donec de ipsorum reditu vel obitu certissime cognoscatur. Praeterea, quoniam illi, qui Domino militant, nequaquam in vestibus pretiosis, nec cultu formae, nec canibus vel accipitribus, vel aliis, quae portant lasciviam, debent intendere, prudentiam vestram in Domino commoneamus, ut qui tam sanctum opus incipere decreverint, ad haec non intendant; sed in armis, equis, et caeteris, quibus infideles expugnent, totis viribus studium et diligentiam adhibeant. Quicumque vero aere premuntur alieno, et tam sanctum iter puro corde incoeperint, et de praeterito usuras non solvant: et si ipsi, vel alii pro eis, occasione usurarum astricti sunt sacramento vel fide, apostolica eos auctoritate absolvimus. Liceat eis etiam, terras sive caeteras possessiones suas (postquam commoniti propinqui, sive domini, ad quorum feudum pertinent, pecuniam commodare aut noluerint, aut non valuerint) ecclesiis, vel personis ecclesiasticis, vel aliis quoque fidelibus, libere, sine ulla reclamatione, impignorare. Peccatorum remissionem et absolutionem iuxta praefati praedecessoris nostri institutionem, omnipotentis Dei et beati Petri apostolorum principis auctoritate, nobis a Deo concessa, talem concedimus, ut qui tam sanctum iter devote incoeperit et perfecit, sive ibidem mortuus fuerit, de omnibus peccatis suis, quibus corde contrito et humiliato confessionem suscepit, absolutionem obtineat, et sempiternae re-

tributionis fructum ab omnium Remuneratore percipiat.

Datum Vetrallae, kalendis decembris. Dat. die 1 decembris anno Domini 1145, pontif. anno 1.

IX.

Confirmatio bonorum omnium et privilegiorum, a Summis Romanis Pontificibus Trenorciensi monasterio concessorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub B. Patri protectione suscipit Pontifex; — Eideni bona omnia confirmat: — Exemptumque ab onere decimarum declarat: — Praedecessorum Pontificum ratam habet definitionem controversiae inter hoc monasterium, et alterum Sancti Florentii. — Ecclesiam Ss. Valeriani et Philiberti liberam ab omni saeculari et ecclesiastico iure declarat. — Abbatis electionem a monachis fieri iubet. — Solitae clausulae. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Petro Trenorensis monasterii abbati, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Cum universis sanctae Ecclesiae (2) debitorum ex Apostolicae Sedis auctoritate ac benevolentia existamus, illis tamen locis atque personis, quae specialius ac familiarius sanctae Romanae adhaerent Ecclesiae, propensiori nos convenit caritatis studio imminere. Proinde, dilecti in Domino filii, vestris iustis petitionibus clementer annuimus, et praedecessorum nostrorum, felicis recordationis Urbani, Paschalis, Calixti, Innocentii et Lucii, Romanorum Pontificum, vestigiis inhaerentes, Trenorciense monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communi-

(1) Ex autographo edidit Chiffletius in Probationibus ad historiam monasterii huius. (2) Adde filius. (R. T.)

Exordium.

Monasterium sub B. Petri protectione suscipit Pontifex;

Eidem bona omnia confirmat:

Exemptumque ex unore delictorum declarat:

Praedecessorum Pontificum ratam habet de institutione controversiae inter hoc monasterium, et alterum Sancti Florentii.

Ecclesiam S. Valeriani et Philiberti liberam ab omni saeculari et ecclesiastico iure declarat.

mus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Praeterea ad exemplar praefati praedecessoris nostri beatae memoriae Papae Calixti, praesentis decreti auctoritate statuimus, ut nulli deinceps episcoporum facultas sit, pro altaribus et ecclesiis, sive decimis, vel etiam omnibus ad haec rite pertinentibus, quae ante interdicta antecessoris nostri sanctae memoriae Urbani Papae vobis cognita possedistis, seu post episcoporum concessione acquisitis, gravamen aliquod irrogare; sed, sicut eorum permissione quaedam ex integro habuistis, ita et in futurum perenniter habeatis. Ipsarum quoque, quas nunc habetis, Ecclesiarum decimas, quae a laicis obtinentur, si eorum potestati subtrahere vestrae religionis reverentia potuerit, ad vestram, ac pauperum sustentationem vobis liceat possidere. Sane diffinitionem inter vestrum, et Beati Florentii monasterium, de ecclesiis Lausduni, Sanctae Crucis videlicet, et S. Nicolai, sicut a iam dictis praedecessoribus nostris felicitis memoriae Urbano atque Calixto facta est, et scripto eorum firmata, Sedis Apostolicae auctoritate firmamus; praecipientes, quatenus deinceps nulla vobis vel Ecclesiae vestrae molestiam monachi Sancti Florentii ex his inferre praesumant; sed absque eorum inquietudine, praefatas ecclesias vos vestrique successores perpetuo possideatis. Ad hoc adiicimus, ut idem locus, in quo beati Valeriani martyris, et Sancti Philiberti confessoris corpora requiescunt, ab omni iugo saecularis potestatis liber in perpetuum conservetur. Nec episcopo liceat cuiuscumque dioecesis, eundem locum excommunicationis, vel absolutionis, seu cuiuslibet dispositionis occasionibus per-

turbare: aut cruces (1), seu quaslibet exactiones novas Burgo et caeteris monasterii possessionibus irrogare. Missas quoque in eodem monasterio publicas celebrari, vel stationem ab episcopo, praeter abbatis vel fratrum voluntatem, fieri prohibemus, sicut a praedecessoribus nostris statutum est, et scripto eorum firmatum. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praepnatur, nisi quem fratres communi consensu, vel pars consilii sanioris, secundum Deum, et beati Benedicti regulam providerint eligendum, a Sedis Apostolicae Pontifice, vel eius legato consecrandum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva nimirum in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Ego Conradus Sabinen. episcopus ss.

(1) Oblationes fidelium occasione peregrinationis et processionis. (R. T.)

Abbas electionem a monachis fieri iubet.

Solitae clausulae.

Eugenii PP.

et R. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Ego Albericus episc. ss.

Ego Gregorius presb. card. tit. Sancti Callisti subscripsi.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis tit. Sanctae Praxedis ss.

Ego Nicolaus presbyter cardinalis tit. Sanctae Crucis ss.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis tituli S. Crucis in Hierusalem.

Ego Otto diaconus cardinalis Sancti Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Octavianus diaconus cardinalis S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sancti Angeli subscripsi.

Ego Astaldus diaconus cardinalis S. Eustachii iuxta templum Agrippae ss.

Ego Guido diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Porticu ss.

Ego Iacintus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Cosmedin ss.

Ego Petrus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Via Lata ss.

Datum Laterani, per manum Roberti sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis et cancellarii, v. idus ianuarii, indictione IX, incarnationis dominicae, anno MCXLV, pontificatus vero domni Eugenii III Papae anno I.

Dat. die 9 ianuarii anno Domini 1146, pontif. anno I.

X.

Confirmatio foundationis Ecclesiae S. Zenonis in Hallen. per Conradum archiepiscopum Salisburgen., bonorumque omnium ei datorum, et quae in futurum poterit acquirere (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ratum habet Pontifex privilegium huic Ecclesiae a Lucio PP. II concessum. — Regulam Sancti Augustini inibi servari mandat: — Bonaque omnia eidem confirmat: — Decimas laborum ab eis cuiuslibet personae solvi vetat: — Praeposito

(1) Ex Hundii Historia Salisburg., tom. III.

ius omne concedit super monachos, sine eius licentia de claustris discedentes. — Sepulturam in ea ecclesia liberam fore decernit. — Solitae clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Lanzoni Hallensi praeposito, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoties illud a nobis petitur, quod religioni et honestati convenire monstratur, animo nos decet libenti concedere, et potentium desideriis congruum impertiri suffragium. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis petitionibus clementer annuimus, et praedecessoris nostri felicitis recordationis PP. Lucii vestigiis inhaerentes, praefatam Hallensem Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes ut in eadem Ecclesia, prout venerabilis frater noster Conr. Salisburgensis archiepiscopus ordinavit, et scripto suo firmavit, ordo canonicus secundum B. Augustini regulam perpetuis temporibus inviolabiliter conservetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste et canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: decimalem salem, praedium quod nominatur Suvant, cum omnibus appendiciis ad hoc pertinentibus, quod praedictus archiep. praefatae Ecclesiae tribuit, aquam in fonte Halla, quam dedit Ebo, aquam quam dedit Facco, praedium quod dedit Sigiboto Occheim, praedium quod dedit Henr. Nutzpoum. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium nullus omnino clericus sive laicus a vobis decimas exigere praesumat. Interdicimus etiam ut nemini

Exordium.

Ratum habet Pontifex privilegium huic Ecclesiae a Lucio PP. II concessum.

Regulam Sancti Augustini inibi servari mandat.

Bonaque omnia eidem confirmat.

De his libellum habet Conradus solvi vetat.

Praeposito l'us omne concedit super monachos, sine eius licentia de claustris discedentes.

professionis vestrae facultas sit, alicuius levitatis instinctu, vel arctioris religionis obtentu, sine praepositi vel congregationis licentia de claustris discedere; quod si discesserit, nullus episcoporum, nullus abbatum, nullus monachorum, sine communium literarum cautione illum suscipiat, quamdiu videlicet in Ecclesia vestra canonici ordinis tenor, Domino praestante, vigerit; si vero secundo tertiove vocatus, redire contempserit, liceat eiusdem loci praeposito . . . vel ad alterius Ecclesiae regimen transeunte, sive quolibet tuorum successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia substituatur vel praeponeatur, nisi quem fratres communi consensu, aut pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et B. Augustini regulam canonice providerint eligendum.

Sepulturam in ea ecclesia liberam fore decernit.

Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut qui se illic sepeliri deliberaverint, eorum devotioni, et extremae voluntati nullus obsistat, nisi forte fuerint excommunicati, salva tamen iustitia matricis Ecclesiae suae. Porro capellas, quae infra terminos parochialis Ecclesiae fundatae sunt, vel imposterum, Deo favente, fundabuntur, regimini et iuri vestro confirmamus; et ne aliquis clericus sine concessione vestra eas teneat, vel contra interdictum vestrum in eis ministret, apostolica auctoritate prohibemus, sicut iam dicti praedecessoris nostri b. memoriae Papae Lucii privilegio prohibitum esse dignoscitur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius bona vel possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet indebitis exactionibus vel molestiis fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et Salisburgensis archiepiscopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens,

Decretum immunitatis ab omni molestia.

contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Cum solitis personalibus conclusionibus.

Datum Transyberim per manus Roberti S. R. E. presb. card. et cancell., v kal. februarii, indictione ix, incarnationis dominicae anno MCXLVI, pontificatus vero domni Eugenii Papae III anno i.

Dat. die 28 ianuarii anno Domini 1146, pontif. anno i.

XI.

Confirmatio bonorum omnium, ac libertatum monasterii Nantuacensis, quod Cluniacensi abbati subiectum declaratur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub apostolica protectione suscipit Pontifex. — Bonaque omnia ad illud pertinentia confirmat: — Libertatem, quam ei a S. Gregorio concessam dicit, ratam habet; — Ipsum vero abbati subiicit Cluniacensi. — Solitae conclusiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Priori Nantuacensis monasterii, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Apostolici moderaminis clementiae convenit, religiosos diligere, et eorum loca pia protectione munire; dignum namque,

Exordium.

(1) Edidit ex archiv. monasterii huius S. Guichenon in Probationibus Historiae Brissiae et Beugesiae.

et honestati conveniens esse cognoscitur, ut qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, eas et a pravorum hominum nequitia tueamur, et Apostolicae Sedis patrocinio foveamus. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis petitionibus clementer annuimus, et praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, ad exemplar praedecessoris nostri felicitis memoriae Papae Lucii, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis; Pomerium, Trefortium, Calorum, Trevogias, Rumiliacum, Calinum, Cintriacum, Calargias, Talussiacum, Mazerias, Breynodum, S. Albanum, S. Martinum de Fraxino, Villetam iuxta Ambroniacum, S. Germanum de Valle-Bona, Buencum, Lovennam, Ardunum, Astinenum, villam iuxta Gebennas, S. Martinum de Veretalia, Serveriacum. Prohibemus quoque, et apostolica auctoritate interdiximus, ut infra terminos ipsius monasterii, videlicet S. Martinum, Salas, Senochias, Carisium, Lacum Silani, Poisatum, quemadmodum a venerabili fratre nostro Amadeo Lugdunensi archiepiscopo, Apostolicae Sedis legato, rationabili providentia statutum et prohibitum est, nullus, hominem capere vel invadere, sive assaultum vel quamlibet offensam facere, praesumat. Monasterium vero ipsum cum capella S. Michaelis, quae infra ipsum coemiterium sita est, in ea libertate manere sancimus, quae a beato Gregorio sibi concessa est, et in qua per sexaginta annos quiete fuisse dignoscitur; in obedientia autem et dispositione Cluniacensis abbatis, et mo-

Monasterium sub apostolica protectione suscipit Pontifex;

Bonaque omnia ad illud pertinentia confirmat.

Libertatem, quam ei a S. Gregorio concessam dicit, ratam habet;

Ipsum vero abbati subiicit Cluniacensi.

nasterii, tam locus ipse quam fratres perpetuo maneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesanis episcopi canonica iustitia. Si qua ergo ecclesiastica in futurum saecularisve persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrue satisfaciendo correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ab omni quacumque molestia immuno declarat;

Quod solitis conclusionibus roborat.

Datum Transyberim per manum Roberti S. R. E. presbyteri cardinalis cancellarii, v id. februarii, indict. ix, incarnationis dominicae anno MCXLV (1), pontificatus domni nostri Eugenii III Papae anno i.

Dat. die 9 februarii anno Domini 1146, pontif. anno i.

XII.

Monasterium Cluniacense soli Apostolicae Sedi subiectum declaratur, eique confirmantur bona omnia, iura et immunitates (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium Cluniacense privilegiis donatum a Romanis Pontificibus; (1) Lege MCXLVI. (2) Ex Biblioth. Cluniac. Martini Marrier, col. 1587.

— Soliusque Apostolicae Sedis iurisdictioni cum omnibus ad illud pertinentibus subiectum; — Excliso quoque omni episcopali iure, — In locis monasterii propriis secundum terminos, qui hic describuntur. — In his abbatibus non eligi abbates, nisi habito prius consensu abbatis Cluniacensis; — In prioratibus in quibus abbates nondum fuerint, nunquam eligendi: — Exemptio omnimoda ab omni gravamine decimarum, et dominicarum, quas vocant. — Episcopi locorum solam facultatem habeant, curam animarum presbyteris a monachis electis concedendi, et ecclesias consecrandi; sed sine pretio. — Bona omnia monast. propria, vel quae in futurum acquirantur, eidem confirmantur. — Decretum, ne in parochiis ad monasterium spectantibus, ecclesiae, vel capellae absque abbatis licentia construantur. — Omnimoda exemptio ab omni molestia, vi, diminutione, cum confirmatione privilegii huius. — Eugenii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, charissimo filio in Christo Petro Cluniacensi abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Cum omnibus sanctae Ecclesiae filiis ex Apostolicae Sedis auctoritate ac benivolentia debitores existamus, venerabilibus tamen personis, atque locis, maxime quae Sedi Apostolicae semper specialius ac devotius adhaeserunt, quaeque ampliori religione eminent, propensiori nos convenit charitatis studio imminere. Praedecessores siquidem nostri sanctae recordationis, Ioannes videlicet XI, item Ioannes XIX, Agapitus, Benedictus VI, item Benedictus VII, Leo VII, Alexander II, Stephanus, Victor III, Urbanus II, Paschalis II, Gelasius II, Calixtus II, Honorius II, Lucius II, Ecclesiae Romanae Pontifices, Cluniacense monasterium singularis dilectionis, ac libertatis praerogativa donarunt, et universa ei pertinentia privilegiorum suorum sanctionibus muniverunt. Quorum nos vestigiis inhaerentes statuimus, ut ecclesiae omnes, cimiteria, monachi, clerici, et laici universi infra terminos habitantes, qui sunt a rivo

de Salnay, et ab Ecclesia Rufiaci, et Cruce de Lornant: a termino quoque molendini de Tornesac, per villam, quae dicitur Warena, cum nemore Beuserio: a termino etiam, qui dicitur Perrois ad rivum usque de Salnay, sub Apostolicae tantum Sedis iure ac tuitione permaneant. Neque ipsius Cluniacensis loci presbyteri, aut etiam parochiani, ad cuiuslibet, nisi Rom. Pontificis, et Cluniac. abbatis cogantur ire synodum vel conventum. Sane pro abbatis, monachorum, seu clericorum, infra praedictos terminos habitantium, ordinatione, pro Chrismatis confectione, pro sacri Olei, ecclesiarum, altarium et cimiteriorum consecratione, Cluniacense monasterium, quem maluerit, antistitem convocet. Cluniacenses monachos, ubilibet habitantes, nullus omnino, praeter Romanum Pontificem, et legatum, qui missus ad hoc fuerit, excommunicet aut interdicat. Sane terminos immunitatis loci vestri, qui a praefato antecessore nostro Urbano Papa constituti sunt, praesentis decreti nostri pagina confirmamus; ne videlicet ullus homo cuiuscumque conditionis ac potestatis, invasionem, praedam, aut rapinam facere, sive omicidium perpetrare praesumat infra ipsorum limites terminorum. Itaque termini sacri banni sunt hi: versus Berziacum terminus est ad bivium citra Sarratam, unde una venit ad Cluniacum, altera ad Massilias: in strata versus Bellumiocum terminus est contra Quarruium, quod est desuper molendinum cellararii Cluniacensis, citra Viengias ultra Cluniacum: versus Massilias terminus est ad summitatem Defensi ad bivium, unde una via tendit ad Berzoniacum, altera ad Carellam: versus Sergiacum terminus est intra Quarruicium, citra locum, ubi dicunt ad Turgum: in strata versus Cabilonensem pagum terminus est ad Grossam Cassaniam super Marziacum: versus Brancedunum terminus est in via super boscum Bannedum: versus Trenorchium terminus est super rivulum, quem dicunt Lon-

Soliusque Apostolicae Sedis iurisdictioni cum omnibus ad illud pertinentibus subiectum;

Excliso quoque omni episcopali iure;

In locis monasterii propriis secundum terminos, qui hic describuntur.

gamaquam, intra Hannoscum et Donzium: versus Perronam vel Laysiacum terminus est ad Tres-Fagos, ubi partiuntur vester boscus de Cluniaco, et boscus Comitatus: versus Igiacum terminus est ad Carros super Montem-Edium. In abbatibus, quae cum suis abbatibus ordinationi Cluniacensis monasterii datae sunt, videlicet S. Martialis Lemovicensis, S. Eparci Engolismensis, monasterii Novi Pictavis, S. Ioannis Angeliacensis, monasterii Lesatensis, Moysiensis, Figiacensis in Caturcensi pago: in Avernia Mausiensis, Tiercensis: in Antisidorensi Sancti Germani: in Cameracensi Hunoldi curtis: in Rothomagensi abbatia apud Pontiserram: in Taruvarensi S. Wlmari, sine Cluniacensis abbatis consilio abbas nullatenus eligatur. Ad haec adiciamus, ut in omnibus prioratibus, et cellis, quae, sine proprio abbate, vestro regimini subiectae sunt, nullus futuris unquam temporibus abbatem ordinare praesumat; sed tam prioratus ipsi et cellae, quam et caetera in quibuslibet locis omnia, quibus Cluniacensis Ecclesia, Arvernensis concilii, quod per supradictum Papam Urbanum celebratum est, tempore investita erat, de quibus tunc nulla quaestio mota est, tam tibi quam successoribus tuis in pace semper et quiete serventur. Pro altaribus et Ecclesiis sive decimis vestris, nulli episcoporum facultas sit, gravamen aliquod vobis, aut molestias irrogare; sed sicut eorum permissione quaedam ex parte, quaedam ex integro habuistis, ita et in futurum habeatis. Ecclesiarum vestrarum decimas, quae a laicis obtinentur, si secundum Deum eorum potestati subtrahere vestrae religionis reverentia poterit, ad vestram et pauperum gubernationem vobis liceat possidere. Decimas laborum vestrorum, pro quibus tam vos quam alios monasticae religionis viros inquietare episcopi consueverunt, illorum videlicet, quos dominicaturas (1) appellant, qui vestro sumpta a monasteriis et

In his abbatibus non eligendi abbates, nisi habito prius consensu abbatis Cluniacensis.

In prioratibus in quibus abbates nondum fuerint, nunquam eligendi:

Exemptio omnimoda ab omni gravamine decimarum, et dominicarum, quas vocant.

cellarum vestrarum clientibus excoluntur, sine omni episcoporum, et episcopaliu ministrorum contradictione, deinceps quietius habeatis, qui vestra peregrinis fratribus et pauperibus erogatis. Ecclesiae omnes, quae ubilibet positae sunt, seu capellae vestrae et cimiteria, libera sint, et omnis exactionis immunitas, praeter consuetam episcopi paratam et iustitiam in presbyteros, qui adversus tui ordinis dignitatem offenderint. Liceat quoque vobis, seu fratribus vestris, in Ecclesiis vestris presbyteros eligere; ita tamen, ut ab episcopis, vel ipsorum vicariis, animarum curam absque venalitate suscipiant: quam si committere illi, quod absit, ex pravitare noluerint, tunc presbyteri ex Apostolicae Sedis benignitate officia celebrandi licentiam consequantur. Ecclesiarum vero, seu altarium consecrationes, si dioecesani episcopi gratis noluerint exhibere, a quolibet catholico suscipiatis episcopo. Nec cellarum vestrarum, ubilibet positarum, fratres pro qualibet interdictione vel excommunicatione, divinarum officiorum suspensionem patiantur; sed tam monachi ipsi quam et famuli eorum, et qui se monasticae professioni devoverunt, clausis Ecclesiarum ianuis, non admissis dioecesanis, divinae servitutis officia celebrent, et sepulturae debita peragant. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: in Burgundia, ecclesiam de Villafranca, ecclesiam de Barberiaco, monasterium de Prims: in Francia ecclesiam Montis-Desiderii, ecclesiam de Dompetra: in Provincia monasterium iuxta montem Pessulanum: in Tolosano episcopatu ecclesiam S. Columbae. in Hispania Nazeram, Sanctum Isi-

Episcopi locorum solam facultatem habent, curam animarum presbyteris a monachis electis concedendi,

et ecclesias consecrandi; sed sine pretio.

Bona omnia monasterii propria, vel quae in futurum acquirantur, eidem confirmantur.

Ordinum

Monasterium Cluniacense privilegii donatum a Romanis Pontificibus.

(1) Vide superius, pag. 174. (n. 1.)
Bull. Rom. Vol. II. 67

dorum, Sanctum Zoilem de Quarrione, Sanctum Romanum de Pennis, Villam-Viridem, Villam-Francam, Vallam-Vridam, Palumbarum, Bodinum, Vimineriam, Sanctum Martinum de Nebda, Sanctum Vincentium de Salamantica, S. Columbam de Burgis, Corvilanum, quae proprie Cluniacensi monasterio datae sunt: item in Nivernensi episcopatu monasterium de Albiniaco, quod ad caritatem: in Francia monasterium de Causiaco, quod ad S. Martinum de Campis, Canonicaem de Abbevilla pertinet: insulam Grave longe cum pertinentiis. Prohibemus autem, ut infra parochias, ad ius Cluniacensis monasterii pertinentes, absque Cluniacensis abbatis assensu nullus ecclesiam vel capellam aedificare praesumat: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae Eugenii PP. episcopus subscripsi.

Ego Conradus Sabinensis-episc. ss.
Ego Albericus Ostiensis episc. ss.
Ego Imarus Tusculanus episcopus ss.
Ego Gregorius presb. card. S. Calixti ss.
Ego Guido presb. cardinalis S. Chrysogoni ss.
Ego Ubaldus presb. card. tituli S. Praxedis ss.
Ego Ubaldus presb. card. tit. Ss. Iohannis et Pauli.
Ego Gilbertus indignus sacerdos S. Romanae Ecclesiae ss.
Ego Guido presb. card. tit. S. Laurentii in Damaso ss.
Ego Nicolaus presb. card. tituli S. Cyriaci ss.
Ego Manfredus presb. card. tituli S. Sabinae ss.
Ego Aribertus presb. card. S. Anastasiae ss.
Ego Ubaldus presb. card. tit. S. Crucis in Hierusalem ss.
Ego Villanus presb. card. tit. S. Stephani in Coelis monte ss.
Ego Bernardus presb. card. tituli S. Clementis ss.
Ego Iordanus presb. card. tit. S. Susannae ss.
Ego Otto diaconus card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.
Ego Guido diaconus card. Ss. Cosmae et Damiani ss.
Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.
Ego Gregorius diac. card. S. Angeli ss.

et S. R. Ecol. cardinalium subscriptiones.

Ego Astaldus diac. card. S. Eustachii iuxta templum Agrippae ss.

Ego Ioannes diaconus card. S. Mariae Novae ss.

Ego Bernardus diac. card. S. R. E. ss.

Ego Guido diac. card. S. Mariae in Porticu ss.

Ego Petrus diac. card. S. Mariae in Via Lata ss.

Ego Cinthius diac. card. Ss. Sergii et Bacchi ss.

Datum Transtiberim per manum Roberti S. R. E. presbyteri card. et cancellarii, xv kal. mart., indict. ix, incarn. dom. MCXLVI, pontificatus autem domini Eugenii Papae III anno i.

Dat. die 15 februarii anno Domini 1146, pontif. anno i.

XIII.

Confirmatio privilegiorum omnium. a regibus Francorum Burdigalensi Ecclesiae concessorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Privilegia a Francorum regibus Ecclesiis provinciae Burdegalensis concessa confirmat Pontifex. — Libertatem in electionibus observari mandat. — Episcoporum et abbatum decedentium bona resque ad successores spectare decernit. — Eisdem bona omnia confirmat. — Clausulae. — Eugenii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Gaufrido Burdegalensi archiepiscopo, etisque suffraganeis episcopis, videlicet Agonnensi, Engolismensi, Sanctuaniensi, Pictavensi, Petragoricensi, et universis abbatibus per eandem provinciam constitutis tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Privilegia, quae intuitu libertatis sacrosanctis Ecclesiis a Romanis Pontificibus, vel catholicis regibus conferuntur, nulla debent temeritate convelli, nulla tempo-

(1) Ex Concil., tom. XII, col. 1628.

rum varietate turbari. Quemadmodum enim catholica mater Ecclesia in spiritualibus sine macula et ruga multimoda virtutum fragrantia et nitore clarescit; ita in temporalibus nulli servituti, nulli mundanae conditioni eam convenit subiaccere. Quae cum ita sint, libertatem ab illustribus viris, Ludovico, patre egregiae recordationis, et filio eius Ludovico Francorum regibus, ecclesiis Burdegalensis provinciae collatam, eorumque privilegiis roboratam, nos, praedecessorum nostrorum bonae memoriae, Innocentii videlicet et Lucii, Romanorum Pontificum, vestigiis inhaerentes, nostris favoris assertione firmamus, et ratam et inconvulsam futuris temporibus observari praecipimus: ut videlicet tam in Burdegalensi Sede, quam in aliis episcopalibus ecclesiis vel abbatibus eiusdem provinciae, in episcoporum electionibus vel abbatum, canonicam habeatis libertatem, absque homini (1), iuramenti, seu etiam fidei per manus datae, obligatione. Porro quod a praedecessoribus nostris in generalibus est constitutum conciliis, res et bona universa Burdegalensis archiepiscopi, et suffraganeorum episcoporum, vel abbatum decedentium, successorum usibus illibata servari pariter et inconvulsa, apostolica auctoritate decernimus. Adiacentes etiam, ut omnes ecclesiae infra supradictam provinciam constitutae, praedia, possessiones, et universa ad ipsas pertinentia, secundum privilegia, iustitias, et bonas consuetudines suas integra et inconvulsa possideant: atque, ut dictum est, in omnibus ecclesiis, eorumque ministris, et possessionibus vestris canonicam habeatis in omnibus libertatem: salva Sedis Apostolicae auctoritate. Nulli ergo hominum fas sit vos, vel Ecclesias vestras super hac nostra constitutione temere perturbare, aut aliquam vobis exinde contrarietatem inferre. Si quis autem huic nostrae constitutioni ausu temerario contraire tentaverit, si non reatum suum

(1) Erat servitium seu obsequium quod cliens vel servus domino suo praestare tenebantur. (n. r.)

Decretum, ne in parochiis ad monasterium spectantibus, ecclesiae, vel capellae, absque abbatis licentia construantur.

Omnimoda exemptio ab omni molestia, si, diminutione, cum confirmatione privilegiorum.

Privilegia a Francorum regibus Ecclesiis provinciae Burdegalensis concessa confirmat Pontifex.

Libertatem in electionibus observari mandat.

Episcoporum et abbatum decedentium bona resque ad successores spectare decernit.

Eisdem bona omnia confirmat.

Soluta clausula.

congrue emendaverit, potestatis honoris- que sui careat dignitate, et omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius indignationem incurrat, et excommunicationi subiaceat; conservantes vero, eorumdem apostolorum benedictionem et gratiam consequantur. Amen.

Eugenii PP. Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subsc.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Ego Conradus Sabinensis episc. ss.

Ego Albericus Ostiensis episc. ss.

Ego Imarus Tusculanus episc. ss.

Ego Guido presb. cardinalis tituli Sancti Chrysogoni subsc.

Ego Ubaldus presb. card. tituli Sanctae Praxedis subsc.

Ego Guido presb. card. tituli Sancti Laurentii in Damaso ss.

Ego Iordanus presb. card. tit. Sanctae Susannae subsc.

Ego Otto diac. card. Sancti Georgii ad Velum Aureum.

Ego Guido diac. cardinalis Sanctorum Cosmae et Damiani subsc.

Ego Octavianus diac. card. Sancti Nicolai in Carcere Tulliano subsc.

Ego Gregorius diac. cardinalis Sancti Angeli subsc.

Datum Sutrii per manum Roberti sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis et cancellarii, VIII kalendas maii, indictione IX, incarnat. dominicae anno MCXLVI, pontificatus vero domni Eugenii Papae anno II.

Dat. die 24 aprilis anno Domini 1146, pontif. anno I.

XIV.

Confirmatio Ecclesiae Reicherspergensis ordinis canonicorum S. Augustini (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam hanc sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Regulamque S. Augustini inibi servari (1) Ex Metrop. Salisburgen. Hundii, tom. III.

iubet. — Bona omnia ac possessiones eidem confirmat: — Eadem bona enumerat: — Iurisdictioni episcopi in iis, quae ad sacramenta pertinent, subiicit: — Eximit vero ab omni molestia, quae ei ab advocatione seu sub-advocato inferri posset: — Praepositum a solis canonicis eligi iubet, cui caeteri perfectam exhibere obedientiam debent. — Libertatemque concedit quoscumque inibi sepeliendi, si petierint, censurisque ecclesiasticis non sint innodati. — Omnem omnino molestiam cuiuscumque personae ab eadem repellit Ecclesia. — Poena excommunicationis contra haec decreta inobservantes. — Illud servantibus bona deprecatur. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Gerhobo Reicherspergensis Ecclesiae praeposito, eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Desiderium, quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenti concedere: et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Quia sicut iniusta petentibus nullus est tribuendus effectus, ita legitima et iusta desiderantibus, nulla est differenda petitio. Huius rei gratia, dilecti in Domino filii, praedecessoris nostri felicitis memoriae Papae Innocentii vestigiis inhaerentes, necnon venerabilis fratris nostri Conradi Salisburgensis Ecclesiae archiepiscopi precibus inclinati, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et monasterium vestrum, quod est in episcopatu Pataviensi, in fundo Salisburgensis Ecclesiae situm, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri, et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communitus. In primis siquidem statuantes, ut tam in vestro, quam in monasterio sanctimonialium vobis subdito ordo canonicus iuxta B. Augustini regulam perpetuis temporibus inviolabiliter conservetur. Praeterea quascumque posses-

Exordium.

Ecclesiam hanc sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Regulamque S. Augustini inibi servari iubet.

Bona omnia ac possessiones eidem confirmat.

Eadem bona enumerat.

Iurisdictioni episcopi in iis, quae ad sacramenta pertinent, subiicit.

Eximit vero ab omni molestia, quae ei ab advocatione seu sub-advocato inferri posset.

siones, quaecumque bona, eadem ecclesia impresentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: fundum videlicet, et plebem Reicherspergensis cum decima et iure parochiali, capellam Sancti Martini cum pertinentiis suis, vineas in Ascha, villam Chrouvat et reliqua praedia a Werhero loci ipsius fundatore vobis oblata, decimas Brambergensis Ecclesiae ac novalium Pataviensis sylvae a praedictis parochiis usque ad terminos Ungaricos pertinentis, venerabilis fratris nostri Conradi Salisburgensis archiepiscopi privilegio vobis firmatas; patellam salis et alia praedia ab eodem episcopo data; Hefstat, et alia praedia, quae Ruodbertus iuste obtulit; praedia, quae Fridericus donavit; praedia, quae fuerunt Egelolfi et Eberhardi cum eorum decimis, ab episcopo Frisingensi rationabiliter vobis concessis; et vineas emptas in Chremesa, et ea quae dux Luipoldus iure suo contulit. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, seu de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino a vobis decimas exigere praesumat. Ecclesiastica nimirum sacramenta a dioecetano suscipietis episcopo, vel a Salisburgensi archiepiscopo, si quidem gratiam et communionem Apostolicae Sedis habuerit, et si ea gratis et sine pravitate vobis voluerit exhibere; alioquin, liceat vobis pro eorumdem sacramentorum susceptione catholicum, quem malueritis, adire antistitem, qui nostra fultus auctoritate, quae postulatis, indulgeat. Et quia sic locus videtur esse institutus, ut idem, qui Salisburgensi Ecclesiae principalis sit advocatus, neque ipsi, neque alicui eundem locum liceat iniustus gravaminibus infestare. Quod si fecerit, et vobis conquerentibus non emen-

daverit, consilio praefati archiepiscopi, ipsa advocatia ab inutili auferatur, et alius loco eius substituatur. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci praeposito, vel ad alterius Ecclesiae regimen transeunte, sive tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponat vel substituatur, nisi quem fratres communi consensu, aut pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Augustini regulam canonice providerint eligendum. Addentes etiam interdiximus, ut nemini professionis vestrae facultas sit, alicuius levitatis instinctu, vel arctionis (1) religionis obtentu, sine praepositi vel congregationis licentia discedere. Quod si discesserit, nullus episcoporum, nullus abbatum, nullus monachorum, sine communium literarum cautione suscipiat; quamdiu videlicet in Ecclesia vestra canonici ordinis tenor, Domino praestante, vigerit. Si vero secundo vel tertio vocatus redire contempserit, liceat eiusdem loci praeposito canonicam in eum proferre sententiam. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et eorum extremae voluntati, nisi forte excommunicati et interdicti sint, nullus obsistat: salva iustitia matricis Ecclesiae. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et substentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et Salisburgensis archiepiscopi et Pataviensis episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum

Praepositum a solis canonicis eligi iubet, cui caeteri perfectam exhibere obedientiam debent.

Libertatemque concedit quoscumque inibi sepeliendi, si petierint, censurisque ecclesiasticis non sint innodati.

Omnem omnino molestiam cuiuscumque personae ab eadem repellit Ecclesia.

Poena excommunicationis contra haec decreta inobservantes.

(1) Leg. arctioris (R. T.)

XV.

Sequitur aliud simile privilegium pro ecclesia Sancti Zenonis Hallen. (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ordo canonicus in Eccl. Hallen. confirmatur. — Bona enumerantur atque ab omni molestia immunita declarantur. — Privilegia et immunitates. — Solitae clausulae (R. T.).

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Henrico praeposito Ecclesiae Sancti Zenonis Hallensis, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoniam sine verae cultu religionis nec charitatis unitas potest subsistere, nec Deo gratum exhiberi servitium, expedit apostolicae auctoritati, religiosas personas diligere, et earum quieti, auxiliante Domino, providere. Eapropter, dilecti in Domino filii venerabilis fratris nostri Conr. Salisburgensis episcopi precibus inclinati, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam S. Zenonis ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem statuantes, ut ordo canonicus secundum B. Augustini regulam perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conservetur. Quasumque praeterea possessiones, quaecumque bona, tam ex dono praefati archiepiscopi fundatoris loci vestri, quam aliorum Dei fidelium, impraesentiarum iuste et canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: curtem sitam ante portam eiusdem Ecclesiae cum appendiciis suis, et praedium

(1) Ex Metrop. Salisburgen. Hundii, tom. III.

Exordium.

Ordo canonicus in Ecclesia Hallen. confirmatur.

Bona enumerantur atque ab omni molestia immunita declarantur.

quod dicitur Suante, ex dono ipsius archiepiscopi; quicquid iuris habetis in decima salis, qui coquitur de fonte Hallae; ex dono Ebonis, Facconis, et Babonis aquas, quas in eodem fonte ad sal coquendum habetis; praedium situm in loco, qui dicitur Occheim, cum appendiciis suis; ex dono Sigbotonis praedium, quod dicitur Unchen; ex dono Heinrici filii Etechonis et fratris eius praedium, quod dicitur Nuterppoiim cum omnibus pertinentiis. Statuimus, ut in ecclesiis vestris, in quibus fratres vitam canonicam professi degunt, nulli omnino post factam in locis vestris canonicam professionem exinde liceat sine communi congregationis permissione discedere; discedentem vero nullus audeat retinere. Si vero post secundam vel tertiam commonitionem redire contempserit, liceat eiusdem loci praeposito canonicam in eum proferre sententiam. Sane ipsa plebs Hallensis, sicut a iam dicto archiepiscopo canonice statutum est, a nullo successorum suorum vobis auferatur, sed in dispositione praepositi vestri permaneat. Ad haec adiacientes statuimus, ut capellae, quae infra terminos parochialis Ecclesiae Hallensis fundatae sunt, sicut ab ipso archiepiscopo rationabiliter provisum est, eidem matri Ecclesiae subiaceant. In futuro autem, absque assensu praepositi vestri, novas in ipsa parochia capellas aedificari prohibemus: salva nimirum Sedis Apost. et proprii episc. auctoritate. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni et extremae voluntati, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat: salva iustitia matricis Ecclesiae. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci praeposito, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et B. August. regulam providerint eligendum. Decer-

Privilegia et immunitates.

nimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum locum temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesanis episcopi canonica iustitia et reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularis persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Viterbii per manum Baronis S. Romanae Ecclesiae subdiac., x kal. octob., indict. x, incarnationis dominicae anno MCXLVI, pontificatus vero domini Eugenii PP. III anno II.

Dat. die 22 septembris anno Domini 1146, pontif. anno II.

XVI.

Concessio privilegiorum Ecclesiae de Widenberg ordinis Praemonstraten. Bambergen. dioecesis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam hanc sub protectione Sedis Apostolicae recipiens, — Bona omnia, principumque oblationes eidem confirmat Pontifex. — Statuit, ut maior natu ex filiis comitum de Pogen, si idoneus

(1) Ex Metrop. Salisburgen. Hundii, tom. III.

suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Iura servantibus bona deprecatur.

Eugenii PP.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subsc.

Ego Albericus Ostiensis episc. ss.

Ego Imarus Tusculanus episc. ss.

Ego Octavianus diac. card. Sancti Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Rainerius presbyter cardinalis tit. Sanctae Priscae ss.

Ego Ubaldus presb. card. Ss. Ioannis et Pauli ss.

Ego Aribertus presb. cardinalis tituli Sanctae Anastasiae ss.

Ego Manfredus presb. cardinalis tituli Sanctae Sabinae ss.

Ego Villanus presb. card. tit. S. Stephani in Coelio monte ss.

Ego Bernardus presb. cardinalis tituli S. Clementis ss.

Ego Ubaldus presb. card. tituli Sanctae Crucis in Hierusalem ss.

Ego Guido diac. card. S. Mariae in Porticu ss.

Ego Petrus diac. card. Sanctae Mariae in Via Lata ss.

Ego Cinthius diac. card. Ss. Sergii et Bacchi ss.

Dat. Sutrii per manum Roberti sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri card. et cancellarii, IV nonas maii, indictione IX.

Dat. die 4 maii anno Domini 1146, pontif. anno II.

Solitae clausulae.

fuert, perpetuus sit Ecclesiae eiusdem advocatus. — Decimas monachis indulget. — Eos vero quocumque praetextu sine praepositi licentia de claustris discedere interdicit. — In communi interdicto sacra peragere, exclusis excommunicatis, permittit; — Sacramenta vero, ut a dioecetano episcopo percipiant, statuit. — Liberam inibi sepulturam omnibus concedit. — Solitae conclusiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Gebhardo praeposito Ecclesiae Widberg, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium. Desiderium, quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere cognoscitur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste et canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam videlicet Saizcovieae cum adiacente allodio et omnibus pertinentiis suis, sylvam quoque adiacentem monti vestro in Mulbacensi via, Virlebach cum omnibus pertinentiis suis, Embra cum pertinentiis suis, Syrinchke cum pertinentiis suis, Waltsperg cum pertinentiis suis, Mainckoven cum pertinentiis suis, Vennebach cum suis pertinentiis. Sancimus etiam iuxta devotionem bonae memoriae Alberti comitis, vestrae Ecclesiae fundatoris, ut ille, qui de progenie sua maior natus fuerit, locum vestrum, et bona, ad

eum pertinentia pro salute animae suae a proavorum incursione defendat et nullus in eis exactiones imponat. Quod si inutilis fuerit, liceat vobis, ipsum consilio Babenbergen. episcopi ab ipsa defensione remove, et alium idoneum substituere. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino a vobis decimas exigere praesumat. Statuimus quoque, ut ordo canonicus secundum B. Augustini regulam et institutionem fratrum Praemonstratensium perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conservetur. Addentes etiam interdicens, ut nemini vestrae professionis facultas sit, alicuius levitatis instinctu, vel arctioris religionis obtentu, sine licentia praepositi vel congregationis vestrae de claustris discedere. Quod si discesserit, nullus episcoporum, nullus abbatum, nullus monachorum, absque communium literarum cautione eum audeat retinere. Si vero secundo tertiove vocatus redire contempserit, liceat eiusdem loci praeposito canonicam in eum proferre sententiam. Liceat quoque vobis, in communi interdicto ipsius terrae, exclusis excommunicatis et interdictis, summissa voce divina officia celebrare. Porro sacramenta ecclesiastica a dioecetano suscipietis episcopo, si quidem catholicus fuerit, et gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, eaque vobis gratis et sine pravitate voluerit exhibere; alioquin, catholicum, quemcumque malueritis, adeatis antistitem, qui nimirum nostra fultus auctoritate, quod postulatur, indulget. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat: salva iustitia matricis Ecclesiae. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationi-

Decimas monachis indulget;

Eos vero quocumque praetextu sine praepositi licentia de claustris discedere interdicit.

In communi interdicto sacra peragere, exclusis excommunicatis, permittit;

Sacramenta vero, ut a dioecetano episcopo percipiant, statuit.

Liberam inibi sepulturam omnibus concedit.

Ecclesiam hanc sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Bona omnia, principumque oblationes eidem confirmat Pontifex.

Statuit, ut maior natus ex filiis comitum de Popen, si idoneus fuerit, perpetuus sit Ecclesiae eiusdem advocatus.

bus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura; salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecetani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Datum Viterbii per manum Guidonis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, et cancellarii, x kalend. ianuarii, indictione x, incarn. dominicae MCLXVI, pontificatus vero domini Eugenii III PP. anno II.

Dat. die 23 decembris anno Domini 1146, pontif. anno II.

XVII.

Coenobio S. Margaritae in Osterhoven. ordinis Praemonstraten. Bambergensis. dioecesis bona omnia confirmantur, privilegiaque nonnulla ad regularem disciplinam sustinendam conceduntur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam ipsam sub Sedis Apostolicae protectione recipit Pontifex; — Bonaque omnia coenobio confirmat. — Nonnulla statuit, — Nonnullaque concedit. — Clausulae.

(1) Ex tom. III Metropol. Salisburg. Hundii. Bull. Rom. Vol. II. 68

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Trudimaro praeposito Osterhoven. Ecclesiae Sanctae Margaritae, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoniam sine verae cultu religionis charitatis unitas non potest subsistere, nec Deo gratum exhiberi officium, expedit apostolicae auctoritati religiosas personas diligere, et eorum loca pia protectione munire. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste et canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis animalium vestrorum, nullus omnino a vobis decimas exigere praesumat. Statuimus quoque, ut ordo canonicus secundum beati Augustini regulam et institutionem fratrum Praemonstraten. perpetuis ibi temporibus inviolabiliter observetur. Addentes etiam interdicens, ut nemini professionis vestrae facultas sit, alicuius levitatis instinctu, vel arctioris religionis obtentu, sine praepositi vel congregationis vestrae licentia de claustris discedere; quod si discesserit, nullus episcoporum, nullus abbatum, nullus omnino hominum, sine communium literarum cautione eum audeat retinere. Si vero secundo tertiove vocatus redire contempserit, liceat eiusdem loci praeposito, canonicam in eum proferre sententiam. Liceat quoque vobis in communi interdicto ipsius terrae, exclusis excommunicatis et interdictis, summissa voce officia celebrare. Porro sacramenta ecclesiastica a dioecetano susci-

Exordium

Ecclesiam ipsam sub Sedis Apostolicae protectione recipit Pontifex.

Bonaque omnia coenobio confirmat.

Nonnulla statuit.

Nonnullaque concedit.

pietis episcopo, si quidem catholicus fuerit, et gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, eaque vobis gratis et sine pravitate aliqua voluerit exhibere; alioquin, catholicum, quemcumque malueritis, adeatis antistitem, qui nimirum nostra fultus auctoritate, quod postulatur, indulgeat. Prohibemus insuper, ut nullus advocatus locum vestrum, sive homines, vel bona ad ipsum pertinentia, iniustus aut indebitis audeat exactionibus fatigare. Sepulturam quoque ipsius liberam esse sancimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni et extremae voluntati, nisi forte excommunicati vel interdicti fuerint, nullus obsistat: salva iustitia matricis Ecclesiae. Decernimus igitur, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Viterbii, x kal. ian., indict. x,

anno Domini MCLXVI, pontificatus domini Eugenii Papae III anno II.

Dat. die 23 decembris anno Domini 1146, pontif. anno II.

XVIII.

Diploma pro monasterio S. Georgii in Brufenningen. dioecesi.

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipiens, eidem factas faciendasque donationes omnes confirmat Pontifex. — In ecclesiis ad monasterium pertinentibus presbyteros per monachos eligi statuit, qui curam animarum ab episcopo suscipiant. — In communi terrae interdicto monachis, clausis ostiis, sacra peragere indulget. — Eugenii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Erboni abbati monasterii S. Georgii Brufenningen, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Ad hoc universalis Ecclesiae cura nobis a provisorio omnium honorum Deo commissa est, ut religiosas diligamus personas, et beneplacentem Deo religionem studeamus modis omnibus propagare. Nec enim ideo gratus aliquando famulatus impenditur, nisi ex charitatis radice procedens a pravitate fuerit conservatus. Oportet ergo, omnes christianae fidei amatores religionem diligere, et loca venerabilia cum ipsis personis, divino officio mancipatos, attentius confovere ut nullis pravorum hominum agitentur molestiis, vel importunis angariis fatigantur. Huius rei gratia, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus elementer annuimus, et praefatum Beati Georgii Brufenningen monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communitus; statuantes, ut quaecumque loca, quaecumque possessiones, ab Ottone bonae memoriae

Exordium.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipiens, eidem factas faciendasque donationes omnes confirmat Pontifex.

Babenbergen. episcopo, et Engilberto successore eius, canonice vestro monasterio sunt oblata, aut imposterum ab eorum successoribus, sive ab aliis Dei fidelibus simili modo, seu concessione Pontificum, liberalitate regum, largitione principum, oblatione fidelium, aut etiam rationabilibus aliis modis, praestante Domino, eidem loco conferri contigerit, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis diximus exprimenda vocabulis: ecclesiam Schambach, Hmburch cum appendiciis, Gebenpach cum appendiciis, Oberdorf cum vineis adiacentibus, ecclesiam Neunkirchen, Irenreut, Dietpurgreut cum appendiciis suis, Awe, Achebach, Buche, Bruchendorf. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus et sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino a vobis decimas exigere praesumat. Adiciamus etiam, ut in ecclesiis, quae in fundo monasterii vestri sunt, liceat vobis, honestos eligere sacerdotes, qui nimirum per vos episcopo praesententur; atque si idonei fuerint, ab eodem episcopo curam animarum suscipiant, eique de spiritualibus, vobis vero de temporalibus respondeant. Quod si commune in terra illa fuerit interdictum, exclusis ab Ecclesia vestra excommunicatis et interdictis, clausis ianuis liceat vobis submissa voce divina officia celebrare. Sepulturam quoque eiusdem monasterii liberam esse concedimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat: salva iustitia matricis Ecclesiae. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, imminuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate,

et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus susbc.

Eugenii PP.

Ego Theodewinus S. Ruffinae episc. ss. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.
Ego Gregorius presbyter cardinalis S. Callisti ss.
Ego Guido presbyter cardinalis tit. S. Chrysogoni ss.
Ego Ubaldus presb. card. Ss. Ioannis et Pauli ss.
Ego Aribertus presbyter cardinalis S. Anastasiae ss.
Ego Iulius presbyter cardinalis tituli S. Marcelli ss.
Ego Imarus Tusculanus episcopus ss.
Ego Otto diaconus cardinalis tit. S. Georgii ad Velum Aureum ss.
Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister ss.

Immunitas ab omni molestia in res et personas

Omnia in privilegio contenta solitis clausulis confirmantur.

In quibus nonnulla enumerat propriis vocabulis

In ecclesiis ad monasterium pertinentibus presbyteros per monachos eligi statuit, qui curam animarum ab episcopo suscipiant.

In communi terrae interdicto monachis, clausis ostiis, sacra peragere indulget.

Decretum immunitatis ab omni molestia.

Ego Ioan. diac. cardinalis S. Mariae Novae ss.

Ego Guido diac. cardinalis S. Mariae in Porticu ss.

Datum Viterbii per manum Guidonis S. Romanae Ecclesiae diac. card. cancellarii, x kal. ian., indict. x, incarnationis dominicae anno MCXLVI, pontificatus vero domni Eugenii III PP. anno II.

Dat. die 23 decembris anno Domini 1146, pontif. anno II.

XIX.

Privilegium pro ecclesia Sancti Pancratii in Ranshoren.

SUMMARIUM

Exordium. — Ranshovensem Ecclesiam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Eique bona omnia confirmat. — Canonicos episcopo ordinario in spiritualibus subiectos declarat: — Praepositum vero a solis canonicis eligendum decernit. — Advocato ipsam Ecclesiam ullo gravamine afficere non licere pronunciat: — Eiusque sepulturam fore liberam statuit. — Solitae conclusiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Manegoldo praeposito Ranshovensis Ecclesiae Beati Pancratii martyris, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Ad hoc universalis Ecclesiae cura nobis a provisoro omnium honorum Deo commissa est, ut religiosas diligamus personas, et beneplacentem Deo religionem studeamus modis omnibus propagare. Nec enim Deo gratus aliquando famulatus impeditur, nisi ex charitatis radice procedens a puritate religionis fuerit conservatus. Eapropter, dilecti in Domino filii, Henrici illustris Bavarorum ducis precibus inclinati, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam Beati Pancratii martyris ecclesiam, in qua di-

vino vacatis officio, sub Beati Petri apostolorum principis tutelam protectionemque suscipimus, et Apostolicae Sedis privilegio communimus; in primis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum beati Augustini regulam in eodem loco noscitur institutus, ibidem perpetuis temporibus inviolabiliter conservetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec duximus propriis exprimenda vocabulis: ecclesiam videlicet S. Michaelis cum decima et iure parochiali: capellas Neu-Kirchen, Hantenberge, Geroltesperge cum pertinentiis earum. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino a vobis decimas exigere praesumat. Porro sacramenta ecclesiastica a dioecesano suscipietis episcopo, si quidem catholicus fuerit, et gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, eaque gratis et absque aliqua pravitate vobis voluerit exhibere; alioquin, catholicum, quemcumque malueritis, adeatis antistitem, qui nimirum nostra fultus auctoritate, quod postulatur, indulgeat. Ob-eunte vero te, nunc eiusdem loci praeposito, vel ad alterius Ecclesiae regimen transeunte, sive tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, aut pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Augustini regulam providerint eligendum. Ad haec, quoniam locus vester est sic institutus, ut advocatus bonorum praefati ducis in partibus illis, eiusdem quoque loci sit advocatus, prohibemus, ut nec ipsi, nec alicui subministro eius liceat, eundem locum iniustus gra-

Eique bona omnia confirmat.

Canonicos episcopo ordinario in spiritualibus subiectos declarat;

Praepositum vero a solis canonicis eligendum decernit.

Advocato ipsam Ecclesiam ullo gravamine afficere non licere pronunciat;

vaminibus infestare. Quod si fecerit, et secundo ac tertio commonitus non emendaverit, consilio et auxilio ipsius ducis ipsa advocatia ab inutili auferatur, et alius idoneus loco eius substituatur. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat: salva iustitia matricis Ecclesiae. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut quibuslibet molestiis fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione ac substentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia pacis aeternae inveniant. Amen.

Data Trevis per manum Guidonis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis et cancellarii, iv idus aprilis, indictione x, incarnationis dominicae anno MCXLVII, pontificatus vero domni Eugenii III PP. anno III.

Dat. die 2 aprilis anno Domini 1147, pontif. anno III.

XX.

De monachis in ecclesia Sanctae Genovefae constituendis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — S. Dionysii abbati mandat Pontifex, ut abbatem in hac Ecclesia et monachos constituat; — Substantationi eorum providet.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Sugerio abbati Sancti Dionysii, salutem et apostolicam benedictionem.

Officii nostri nos hortatur auctoritas, ad religionem tuendam diligenter intendere, stabilitam vero exacta diligentia conservare. Inde est, sicut tua novit dilectio, quod cum charissimo filio nostro Ludovico illustri Francorum regi contulimus, ut in ecclesia Sanctae Genovefae religiosos fratres ad Dei servitium poneremus: quod, brevitate temporis prohibente, secundum ipsius et nostrum propositum nequivimus effectu mancipare. Verum quia vices regias in Galliarum partibus dignosceris exercere, et quia de tua plurimum discretione confidimus, per praesentia tibi scripta mandamus, quatenus priorem abbatis Villae in abbatem liberum et absolutum ibi statuere, et octo fratres ecclesiae Sancti Martini de Campis eius societati studeas deputare: ut exemplo bonae conversationis eorum, qui minus honeste sapiunt, ad divinum officium provocentur. Nos vero priori Sancti Martini de Campis per apostolica scripta mandavimus quatenus praedictum numerum fratrum, cum tibi placuerit, exhibeat et concedat: substantationi quorum beneficium decanatus, et praebendas venerabilis fratris nostri Sylvanectensis episcopi, Gregorii diaconi cardinalis, et Antissiodorensis thesaurarii, filiorum nostrorum, auctoritate apostolica deputamus: ad ipsorum quoque usum omnia beneficia canoni-

(1) Ex Concil. tom. XII, col. 1586.

Ranshovensem Ecclesiam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Exordium.

S. Dionysii abbati mandat Pontifex, ut abbatem in hac Ecclesia et monachos constituat.

Substantationi eorum providet.

corum decedentium assignari volumus et iubemus.

Datum Lingonis III kalendas maii.

Dat. die 29 aprilis (1).

XXI.

Monasterium Rothonense sub tuitione Sedis Apostolicae suscipitur; confirmatisque bonis omnibus, nonnulla eidem conceduntur privilegia (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub tuitione Sedis Apostolicae recipiens Pontifex, eidem bona omnia confirmat. — Abbatem per solos monachos eligendum statuit. — In ecclesiis parochialibus presbyteros a monachis praeponi, ab episcopo vero curam animarum suscipere decernit; — Cui ipsi presbyteri et monachi sint subiecti in spiritualibus. — Libertatem sepulturae in iisdem Ecclesiis omnibus tribuit non excommunicatis, et salvo iure matricis Ecclesiae. — Monasterium ipsum ab omni laicali potestate eximit; — Reservatis tribus aureis quolibet anno Lateranensi palatio persolvendis. — Solitae conclusiones pro indemnitate monasterii, bonorumque eius, et confirmatione huiusce diplomatis. — Sigillum Eugenii PP., eiusque subscriptio. — Subscriptiones quoque cardinalium S. R. Ecclesiae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Yvoni abbati Rothonensis monasterii, eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium

Desiderium, quod ad religionis propositum, est (3) animarum salutem pertinere monstratur, auctore Deo, est sine dilatione complendum. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum Rothonense monasterium, quod sanctae Romanae Ecclesiae iuris existit, praedecessoris nostri felicis memoriae Gre-

(1) Sunt haec referenda ad annum 1147. (2) Ex mss. S. Michaelis in periculo Maris edidit Martene. Thesaur. Anecdol., tom. I, col. 40. (3) Lege et. (n. r.)

gorii VII Papae vestigiis inhaerentes, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia, seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam, de eadem congregatione providerint eligendum. Quod si talis qui huic regimini congruat, inter vos inveniri non poterit, cum consilio Romani Pontificis aliunde sibi patrem et magistrum expectant. Porro in ecclesiis, quas tenetis, statuimus, ut presbyteros eligatis, et episcopis praesentetis. Quod si idonei fuerint, episcopi curam animarum committant, ut huiusmodi sacerdotes de plebis quidem cura eis respondeant, vobis autem pro rebus temporalibus debitam subiectionem exhibeant. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum, et ordinationes monachorum seu clericorum, qui ad sacros fuerint ordines promovendi, a dioecesanis accipietis episcopis, si quidem gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerint, et si ea gratis et sine pravitate voluerint exhibere; alioquin, liceat vobis, a quibus malueritis catholicis episcopis eadem sacramenta suscipere. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obstet: salvo tamen iure matricis Ecclesiae. Hoc quoque praesente capitulo subiungimus, ut ipsum monasterium, et abbates

*Monasterium sub tuitione Sedis Apostolicae recipiens Pontifex, eidem bona omnia confirmat.

Abbatem per solos monachos eligendum statuit.

In Ecclesiis parochialibus presbyteros a monachis praeponi, ab episcopo vero curam animarum suscipere decernit.

Cui ipsi presbyteri et monachi sint subiecti in spiritualibus.

Libertatem sepulturae in iisdem Ecclesiis omnibus tribuit non excommunicatis, et salvo iure matricis Ecclesiae.

Monasterium ipsum ab omni laicali potestate eximit.

Reservatis tribus aureis quolibet anno Lateranensi palatio persolvendis.

Solitae conclusiones pro indemnitate monasterii, bonorumque eius, et confirmatione huiusce diplomatis.

eius, vel monachi, ab omni saecularis servitii sint infestatione securi, omnique gravamine mundanae oppressionis remoti, in sanctae religionis observatione seduli atque quieti, nulli alii, nisi Romanae et Apostolicae Sedi, cuius iuris est, aliqua teneantur occasione subiecti. Ad indicium autem, quod coenobium eorum, iuris sit beati Petri et sanctae Romanae Ecclesiae, singulis annis tres aureos nostro Lateranensi palatio persolvatis. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

S. PETRUS † S. PAULUS.
EUGENIUS PP. III.

FAC MECUM SIGNUM IN BONUM.

Sigillum Eugenii PP., eiusque subscriptio

Subscriptiones quoque Cardinalium S. R. Ecclesiae.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Ego Theodewinus S. Ruffinae episc. ss.

Ego Albericus Ostiensis episc. ss.

Ego Imarus Tusculanus episc. ss.

Ego Guido presb. card. tituli Sancti Chrysogoni ss.

Ego Gislebertus indignus sacerdos tit. S. Marci ss.

Ego Gregorius diac. card. S. Angeli ss.

Ego Iacintus diac. card. S. Mariae in Cosmedin ss.

Datum Meldis per manum Guidonis S. R. E. diaconi cardinalis et cancellarii, VIII kalendas iulii, indict. x, incarnationis dominicae anno MCXLVII, pontificatus vero domni Eugenii III Papae anno III.

Dat. die 24 iunii anno Domini 1147, pontif. anno III.

XXII.

Monasterium S. Mariae de Alderspach ordinis Cisterciensis Salisburgen. diocesis sub protectione Sedis Apostolicae recipitur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Pontifex monasterium sub apostolica recipit protectione; — Eique bona omnia confirmat. — Privilegia nonnulla elargitur. — Clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Sigfrido abbati Sanctae Mariae de Alderspach, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Religiosis desideriis dignum est facilem praebere consensum. Eapropter, dilecte in Domino fili Sigfride abbas, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et Beatae Mariae monasterium, cui Deo auctore praesse dignosceris, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum videlicet, in quo ipsum monasterium situm est, Gumprechtlingen (2).

(1) Ex Hundii Metrop. Salisburg., tom. II.

(2) Deest fortasse bonorum enumeratio. (n. r.)

Exordium.

Pontifex monasterium sub apostolica recipit protectione;

Eique bona omnia confirmat.

Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus a vobis decimas exigere praesumat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua ergo in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et D. N. I. C. aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Data Altisiodori per manum Guidonis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis cancellarii, id. augusti, indict. x, incarnat. domin. anno MCXLVII, pontificatus domini Eugenii III Papae anno III.

Dat. die 13 augusti anno Domini 1147, pontif. anno III.

XXIII.

Confirmatio transactionis super Calderia de Ledone inter Willelmum comitem Matisconensem et Petrum abbatem Cluniacensem (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Willelmi comitis Matisconensis transactio cum Petro abbate Cluniacensi (1) Ex Biblioth. Clon. Martini Marrier, col. 1409.

de Calderia de Ledone. — Accedente consensu eorum, ad quos ius aliquod spectare potuisset, ab Eugenio PP. confirmatur. — Solitae conclusiones. — Eugenii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Petro abbati Cluniacensi, eiusque fratribus tam praesentibus, quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quae ab Ecclesiae Dei fidelibus pro animarum suarum salute ad religiosorum sustentationem rationabili providentia statuuntur, in sua volumus stabilitate persistere; et ne pravorum hominum valeant in posterum refragatione turbari, congrua nos convenit sollicitudine providere. Sicut per scriptum nobilis viri Willelmi Matisconensis comitis, quod nostro conspectui obtulisti eiusdem sigillo impressum; agnovimus, idem W. comes partim dono pro animae suae et parentum suorum salute, partim venditione, possessionem quandam cum suis appendiciis in burgo Ledonis, quae vulgo Caerna Monteria vocatur, quae erat Haimonis Ledonensis praepositi, et Burgensem quandam, eiusdem possessionis custodem, data ei concorditer in concambio alia Caerna Monteria, vobis vestrisque successoribus in perpetuum libere habendam concessit. Vos vero pro tanto beneficio sexdecim milia solidorum Cluniacensis monetae et quatuor ei dedistis. Cui nimirum donationi et venditioni Pontia comitissa uxor ipsius comitis, Stephanus et Girardus filii eorum, praefatus Aymo praepositus, mater eius, et fratres, Gualterius vicecomes Erotinaci, et omnes alii, qui in ea possessione aliquid iuris videbantur habere, assensum communiter praebuerunt. Quod ut firmiori stabilitate subnixum consisteret, ipse quoque Willelmus comes, et praefata uxor eius, et filii, et omnes alii supradicti, iuramento firmarunt, eo videlicet tenore, quod huius concessionis in perpetuum bona fide auctores et defensores existerent. Si quis autem calumniam facere, aut damnum inferre tenta-

Exordium.

Willelmi comitis Matisconensis transactio cum Petro abbate Cluniacensi de Calderia de Ledone;

Accedente consensu eorum, ad quos ius aliquod spectare potuisset;

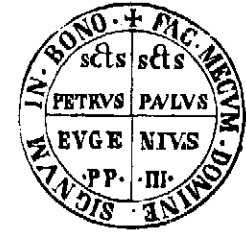
verit, ipsi pro posse suo concessionem ipsam per omnia tuebuntur. Proceres quoque terrae eiusdem comitis, Hugo videlicet de Berziaco, Henricus Grossus, et Iocerandus frater eius, Guillelmus de Neblens, Paganus de Classiaco, Bernardus Paganus, Maiolus Tabutinus, et Stephanus de Basenens, iuraverunt, quod si praedicta pactio non teneretur, aut aliquo casu infringeretur, commoniti a fratribus Cluniacensibus Matisconam venirent, et ibidem obsides manerent, donec re pacificata, cum licentia abbatis Clun. redirent. Guido insuper de Munet, Guillelmus Ioret, G. de Loiseaco, et plures alii, qui in scripto praedicti comitis continentur, in burgum Ledonis se obsides venturos, quemadmodum alii supradicti, nihilominus iuraverunt. Hanc igitur donationem seu venditionem, dilecti in Domino filii, vobis vestrisque successoribus, et per vos Cluniacensi monasterio, in quo divino mancipati estis obsequio, auctoritate apostolica confirmamus, et futuris perpetuo temporibus ratam manere decernimus; prohibentes, ut nulli omnino hominum liceat, Cluniacense monasterium super eadem possessione temere perturbare, aut aliquibus molestiis fatigare; sed integra, et ab omni impetitione libera conservetur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa est, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Conservantibus autem sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis per-

ab Eugenio PP. confirmatur.

Solitae conclusiones.

cipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Albericus Ostiensis episcopus ss. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.
Ego Imarus Tusculanus episcopus ss.
Ego Ubaldus presbyter card. tituli Ss. Iohannis et Pauli ss.

Ego Guido presb. card. tit. S. Laurentii in Damaso ss.

Ego Hugo presb. cardinalis in Lucina ss.
Ego Aribertus presb. cardinalis tit. S. Anastasiae ss.

Ego Iulius presb. cardinalis tituli S. Marcelli ss.

Ego Guido presb. cardinalis tituli Pastoris ss.

Ego Iordanus presb. cardinalis tit. S. Susannae ss.

Ego Otto diaconus cardinalis Sancti Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Ioannes Paparo diaconus cardinalis Sancti Adriani ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Angeli ss.

Ego Ioannes diaconus card. S. Mariae Novae ss.

Ego Guido diaconus card. S. Mariae in Porticu ss.

Ego Iacintus diaconus card. S. Mariae in Cosmidin ss.

Datum Altisiodori, per manum Guidonis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis et cancellarii, viii kal. septembris, indictione x, incarnationis dominicae

anno MCXLVII, pontificatus domni Eugenii III Papae anno III.

Dat. die 25 augusti anno Domini 1147, pontif. anno III.

XXIV.

Confirmatio possessionum abbatis Ninivensis ordinis Praemonstratensis, eiusque receptio in protectionem Sedis Apostolicae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Abbatiam sub protectione Sedis Apostolicae recipiens Pontifex, eidem bona omnia confirmat: — Horum bonorum nonnulla enumerat: — Decimas ab ea ullo modo exigi vetat: — Debitam obedientiam a fratribus abbati praestari praecipit. — Huiusce privilegii roboratio sub solitis clausulis.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Gerardo abbati Ecclesiae S. Cornelii Ninivensis, eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris, canonicam vitam professis, in perpetuum.

Quoties illud a nobis petitur, quod religioni et honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam B. Cornelii Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti patrocinio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum eadem Ecclesia iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda voca-

(1) Ex Miraeo, Oper. Diplom., tom. I, pag. 334.

bulis: totam decimam eiusdem villae cum appendiciis suis, Herlincoven cum tota decima, Lidekerkensem Ecclesiam cum tota decima et appendiciis suis, scilicet Lombeca, Strithem, partem decimae apud Menz, curtem Netherwich, cum prato, piscatione in Tenena ubique, cum advocatia, duo molendina cum mansis iuxta Ecclesiam Ninivensem, curtem Rubroc cum circumiacentibus terris et sylvis, terram Hugonis Gantis, et fratris eius Gisleberti, sylvam Mentogb, a Gerardo advoco emptam, curtem Wendecote cum circumiacentibus terris et pratis, haereditatem Henrici Conversi de Herlincoven, alodium de Rosilar cum nemusculo Stonbecca, alodium quod dedit Herbrandus de Merbeca, terram cum sylva Gualteri de Curia, terram quam dedit Theodericus de Inferno, terram quam dedit castellanus Bruxellensis assensu Guidonis et Gualteri de Hosdem apud Senesiam; terram quam dedit Uffo Pauper assensu fratris sui Gislardi apud Arken, terram quam dedit Albericus cum sylva et prato apud eandem villam. Sane agrorum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus a vobis decimas exigere praesumat. Prohibemus quoque, ut nullus fratrum post factam ibidem professionem, absque abbatis sui permissione ex eodem claustro audeat discedere; discedentem vero, absque litterarum communium cautione nullus suscipere vel retinere praesumat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate et dioecesanis episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis pa-

Horum bonorum nonnulla enumerat:

Decimas ab ea ullo modo exigi vetat.

Debitam obedientiam a fratribus abbati praestari praecipit.

Huiusce privilegii roboratio sub solitis clausulis.

Abbatiam sub protectione Sedis Apostolicae recipiens Pontifex, eidem bona omnia confirmat.

ginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen (1).

XXV.

Simile privilegium pro Affligemiensi monasterio Cameracen. diocesis (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex: — Eique bona omnia confirmat. — Immunitates quoque eidem a Cameracensibus episcopis concessas ratas habet. — Quibus monachos in spiritualibus subiectos declarat. — Abbatis vero, et advocati electionem ad solos monachos spectare decernit. — Solitae conclusiones.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Godescalco, abbati Affligemiensi monasterii, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Desiderium, quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere

(1) Aubertus Miraeus in eruendis ex antiquitatis latebris monumentis, quae historiam ecclesiasticam illustrare quam maxime possunt, nemini posthabendus, quamvis in fine privilegii huius nullam referat chronologicam notam, quae certe desiderari debuit in exemplari, quo usus ille est, in margine tamen annum 1147 notat. Tanto auctori fidem non negaverimus, peritissimo siquidem historiae Ecclesiarum Belgicarum in re tam parvi momenti cur non credamus? (2) Ex Miraeo, Oper. Diplom., tom. I, pag. 334.

dignoscitur, auctore Deo, sine aliqua est dilatione complendum. Eapropter, dilecte in Domino filii Godescalce abbas, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et B. Petri Affligemiensis monasterium, cui Deo auctore praesse dignosceris, ad exemplar praedecessorum nostrorum sanctae memoriae, Paschalis, et Calixti, Romanorum Pontificum, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, aut aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam de Ascha, a personatu et episcopali obsonio liberam et quietam, et quidquid comes Henricus bonae memoriae, consentiente fratre suo Godefrido, praefato monasterio de sui iuris allodio dignoscitur contulisse: ecclesiam S. Petri in Trasua, cellam et ecclesiam S. Andreae prope Brugas, cellam et ecclesiam S. Mariae in Wavria, cellam et ecclesiam S. Mariae in Bornhem, cellam Sanctae Mariae in Uliederbecka cum ecclesiis de Lindenaet, et Villebrinca; ecclesiam in Genappa, ex dono comitissae Idae Bononiensis, allodium cum terris et sylvis in ipsa villa Genappa; terram, quam praefatum monasterium habet sub annuo censu ab Ecclesia Nivellensi, et Lenso, et Anselo; monasteria sanctimonialium in Foresto et Bigardis; ecclesias quoque de Eschen, Hekelgem, Morsellae, Wiese, Herdinghem, Erembodenghem, Merchtene, Lenendecke, Meerbecka, Ossensele, Londersele, Lisele, Puersche, Baesrode cum omnibus eorum pertinentiis, liberis a personatu (1): salvis dum-

(1) Liberas a personatu, id est, ut liceret monasterio vicarios in ipsis Ecclesiis delegare, qui eis deservirent; proventibus ad ipsum monasterium spectantibus (R. T.).

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex:

Eique bona omnia confirmat.

taxat episcopilibus obsoniis: terras in Anglia ex dono Aleidis, relictæ Henrici regis Anglorum, in Iderswerda: et Westerneredona, in Uremdick Frondic, et Pakenge, Beckarias.... dono Theoderici comitis Flandrensium, et Clementiæ comitissæ uxoris Roberti comitis in Zel-lecka, et Cobbegem, et Getza allodia.

Immunitates quæque eidem a Cameracensibus episcopis concessas talia habet.

Quibus monachos in spiritualibus subiectos declarat.

Abbas vero, et advocati electionem ad solam monachos spectare decernit.

Solite conclusiones

Quidquid vero immunitatis et libertatis a Cameracensibus episcopis, Gerardo, Odone, Burchardo, et Nicolao eidem monasterio iuste collatum est, vobis nihilominus confirmamus. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes monachorum, qui ad sacros ordines promoveri a dioecesano..... episcopo, si quidem gratiam atque communionem Apostolicæ Sedis habuerit, et ea gratis voluerit exhibere; alioquin liceat, vobis catholicum, quem malueritis, adire antistitem, qui nimirum nostra fultus auctoritate, quod postulatur, indulgeat. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam, vel de suo, vel alieno, si oportuerit, collegio elegerint. Illud quoque adiungimus, ut vestri monasterii, aut Ecclesiarum vestrarum advocatis facultas non sit, pro se personam aliquam in advocatia supponere, per quam eiusdem coenobii aut Ecclesiarum bona dissipentur. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat, præfatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel aliquibus vexationibus fatigare: sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicæ auctoritate, et dioecesanorum episcoporum canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostræ constitutionis

paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud Christum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholice Ecclesiæ episcopus signavi.

Datum Remis per manum Guidonis S. Romanæ Ecclesiæ diaconi cardinalis, et cancellarii, III nonas aprilis, indictione XI, incarnationis dominicæ anno MCXLVIII, pontificatus vero domni Eugenii III PP., IV.

Dat. die 3 aprilis anno Domini 1147, pontif. anno IV.

XXVI.

Saviniensi monasterio ordinis Cisterciensis bona omnia, ac subiectæ abbatiæ confirmantur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ordo monasticus in Saviniensi monasterio, et abbatibus eidem subiectis servandus. — Numerus abbatiarum a Saviniensi dependentium. — Decretum immunitatis et indemnitate monast. eiusdem. — Solitæ clausulæ. — Sigillum Eugenii PP., eiusque subscriptio. — Subscriptiones cardinalium S. R. Ecclesiæ.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Serlioni Saviniensi abbati, eiusque successoribus regulariter promovendis, in perpetuum.

Apostolicæ Sedis, cui divina gratia præsidemus, nos auctoritas admonet, beneplacitæ Deo religionem statuere, et stabilitam exacta diligentia conservare.

(1) Ex mss. monasterii huius edidit Martene, Thesaur. Anecdol., tom. 1, col. 404.

Exordium.

Quocirca, dilecte in Domino fili Serlo abbas, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et Saviniense monasterium, cui præesse dignosceris, scriptorum nostrorum patrocinio communimus; stantes, ut ordo monasticus secundum institutionem Cisterciensium fratrum, tam in præfato monasterio, quam in his, quæ sub eius potestate consistunt, futuris temporibus inviolabiliter conservetur et ut abbatiæ, quæ ad ius tui monasterii pertinere noscuntur, in tua tuorumque successorum obedientia et subiectione permanent; quarum nomina duximus exprimenda: abbatia de Furum, abbatia de Bufert, abbatia de Biluwas, abbatia de Not, abbatia de Carreia, abbatia de Strafort, abbatia de Cogherhala, abbatia de Basinwer, abbatia de Cumbremare, abbatia de Behelande, abbatia de Suineshenad, abbatia de Caldrei et abbatia Insulæ de Man. Has itaque abbatias cum omnibus earum pertinentiis tibi tuisque successoribus in perpetuum confirmamus.

Ordo monasticus in Saviniensi monasterio et abbatibus eidem subiectis servandus.

Numerus abbatiarum a Saviniensi dependentium.

Decretum immunitatis et indemnitate monasterii eiusdem.

Solitæ clausulæ.

Sigillum Eugenii PP., eiusque subscriptio.

Nulli ergo hominum fas sit, super hac nostra constitutione vestrum monasterium perturbare, aut aliquam ei exinde contrarietatem inferre; sed omnia in perpetuum ita intemerata serventur, quemadmodum præsentis scripti sanctione noscitur institutum. Si quis sane hanc nostri privilegii paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, nisi congrue satisfecerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat; conservantes autem eidem loco, quæ sua sunt, a Remuneratore omnium bonorum Deo, intervenientibus beatorum Petri et Pauli meritis, æternæ vitæ præmia consequantur. Amen, amen, amen.

FAC MECUM SIGNUM IN BONUM
S. PETRUS † S. PAULUS.
EUGENIUS PP. III.

Ego EUGENIUS catholice Ecclesiæ episcopus ss.

Ego Imarus Tusculanus episc. ss.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Ioannes Paparo, diac. card. Sanctæ Mariæ Novæ ss.

Ego Guido diac. card. S. Mariæ in Porticu ss.

Ego Iacintus diac. card. S. Mariæ in Cosmedin ss.

Ego Ubaldus presb. card. tit. Ss. Iohannis et Pauli ss.

Ego Aribertus presb. card. tit. S. Anastasiæ ss.

Ego Iulius presb. cardinalis tituli S. Marcelli ss.

Ego Guido presb. card. tit. Pastoris ss.

Ego Bernardus presb. card. tit. S. Clementis ss.

Datum Remis, per manum Guidonis S. R. E. diaconi cardinalis et cancellarii, IV idus aprilis, indictione XI, incarnationis dominicæ anno MCXLVIII, pontificatus vero domni Eugenii PP. III anno IV.

Dat. die 10 aprilis anno Domini 1148, pontif. anno IV.

XXVII.

Decretum, ut Ecclesiæ in urbe et dioecesi Cremonensi existentes, et pars clericorum Ecclesiæ S. Mariæ, obedientiam, debitamque reverentiam in spiritualibus et temporalibus ipsi episcopo præstare debeant (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Facti series et decretum. — Clausulæ confirmatorie decreti huius. — Eugenii PP. subscriptio.

(1) Ex Ughell., Ital. Sac., tom. IV, ubi de hac Ecclesia.

Subscriptiones cardinalium S. R. Ecclesiæ.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Oberto Cremonensi episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Ad hoc sancti Patres diversos in Ecclesia Dei esse gradus et ordines voluerunt, ut dum inferiores suis superioribus obedientiam et reverentiam exhiberent, una fieret ex diversitate connexio, et recte officiorum gereretur administratio singulorum. Hoc nimirum intuitu, venerabilis frater Oberte episcopo, tuis iustis postulationibus clementer annuimus; et ne Cremonensis Ecclesia sua defraudetur iustitia, auctoritate nostri officii volumus providere. Dum Cremonae cum fratribus nostris essemus, querelam in nostra praesentia edidisti, quod quaedam Cremonenses Ecclesiae, quae tui episcopatus iuris existunt, nequaquam debitam tibi reverentiam exhiberent. Quia vero singulis Ecclesiis suam volumus iustitiam observare, decernimus, ut Cremonenses Ecclesiae, quae parochiali iure ad te pertinere noscuntur, et pars clericorum Ecclesiae Sanctae Mariae, quae tibi eodem iure debet esse subiecta, tibi tuisque successoribus subiectae de caetero et obediens existant, et tamquam propriis pastoribus, et animarum suarum episcopis debitam reverentiam et honorem exhibeant; prohibentes, ut nullus clericus per laicos in eisdem recipiatur Ecclesiis: nullus praepositus absque consilio et assensu Cremonensis episcopi, vel Ecclesiae, si episcopus defuerit, statuatur. Adicimus quoque, ut Cremonensis episcopus tamquam proprius pastor in praefatis Ecclesiis recipiatur, et honoretur; eique a clericis et laicis eiusdem loci debita reverentia et obsequium tam in spiritualibus quam in temporalibus deferatur. Si autem Cremonensis episcopus, vel Ecclesia excommunicationis aut interdicti sententiam canonice in aliquem suorum parochianorum protulerit, tam ab his, qui ad Placentinum, quam ab his, qui ad Cremonensem epi-

scopatam pertinent, observetur. Si quis autem, huius nostri decreti paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, clericus dignitatis et officii sui periculum patiatur, laicus vero ecclesiastica communione privetur.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Cremae, per manus Guidonis S. R. E. diac. card. et cancellarii, non. iulii, indictione XI, incarnat. dom. anno MCXLVIII, pontificatus vero domni Eugenii III Papae anno IV.

Dat. die 7 iulii anno Domini 1148, pontif. anno IV.

XXVIII.

Confirmatio bonorum abbatis de Tolla Placentinae dioec., cui nonnulla conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub Sedis Apostolicae protectione suscipiens Pontifex, eidem bona omnia confirmat. — Abbatis electionem monachis concedit: — Quos Mediolanensi archiepiscopo in spiritualibus subiicit. — Clausulae.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Alberto abbati de Tolla, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoniam sine verae cultu religionis nec charitatis unitas potest subsistere, nec Deo gratum exhibere (2) servitium, expedit apostolicae auctoritati religiosas personas diligere, et religiosa loca, in quibus existunt, Sedis Apostolicae munimine confovere. Ideoque, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et monasterium de Tolla, in quo divino estis obsequio mancipati, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quaecumque bona,

(1) Ex archiv. monasterii S. Sixti edidit Campi, Hist. Placentin. (2) Forte legendum exhiberi. (n. t.)

Clausulae confirmatoriae decreti huius.

Eugenii PP. subscripto.

Exordium.

Monasterium sub Sedis Apostolicae protectione suscipiens Pontifex eidem bona omnia confirmat.

quascumque possessiones impraesentiarum iuste et rationabiliter possidet, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium, seu etiam aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneat; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo praefatum monasterium situm est, cum parochia et omnibus pertinentiis suis; quicquid habetis apud castrum Arquatum, et ecclesiam de Mistriano cum parochia et omnibus pertinentiis suis, castellum de Lavernasco cum ecclesia ipsius loci, et parochia et caeteris pertinentiis suis: castellum Novum cum ecclesia eiusdem loci et parochia, et omnibus pertinentiis suis: castellum de Spelunca, et ecclesiam ipsius loci, cum parochia et omnibus pertinentiis suis: castellum de Molfaxi cum ecclesiis eiusdem loci, et parochiis, et aliis pertinentiis suis: locum Rugarli cum ecclesia ipsius loci et parochia et omnibus pertinentiis suis: quicquid habetis apud Regianum cum omnibus pertinentiis suis: ecclesiam Sancti Dalmatii de Placentia cum parochia et caeteris ad ipsam pertinentibus. Obeunte autem, te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponeatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, de suo, si potuerit idoneus inveniri, collegio secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam praeviderint eligendum. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes clericorum vestrorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a Mediolanensi archiepiscopo gratis, absque pravitate aliqua vobis praecipimus exhiberi. Sepulturam ipsius monasterii, et omnium eius ecclesiarum, liberam esse concedimus, ut eorum devotioni, et extremae voluntati, qui se illic sepelire deliberaverint, nisi forte excommunicati vel

Abbatem electionem monachis concedit.

Quos Mediolanensi archiepiscopo in spiritualibus subiicit.

interdicti sint, nullus obsistat: salva tamen iustitia ipsarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decernimus ergo, ut nullus omnino hominum de his, quae a nostris praecessoribus, vel Italici regni regibus concessa sunt, nullo modo qualibet occasione, vel alicuius scriptionis titulo, in rebus vel in ipsius loci libertate aliquid possit auferre vel minuere: interdicentes per sanctae Romanae Sedis auctoritatem episcopis Placentinae et Parmensis Ecclesiae, in quarum dioecesi ipsum monasterium, vel res ipsae videntur consistere, aliisque omnibus, tam vicinis quam procul constitutis, ut nullatenus aliquid quasi proprio iure praesumant accipere, neque ius baptizandi parochianos suos, quos apparet in privilegiato instrumento in ipso monasterio olim esse concessum; vel decimas, quas ante possedistis, sibi vindicent. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire attentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego EUGENIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Ubaldo presb. card. tit. Sanctae Praxedis subscripsi.

Ego Ubaldo presb. card. tit. Ss. Ioannis et Pauli ss.

Ego Ariberto presb. card. tit. S. Anastasiae subscripsi.

Ego Hugo presb. cardinalis tituli in Lucina subscripsi.

Decretum immunitatis ab omni molestia et servitute.

Clausulae.

Facti series et decretum.

Ecclesia in Cremonensi dioecesi postquam episcopo subiecta fore decernit.

Alia quoque et tribuit privilegia.